Ч. 157 (14.988). Львів, четвер 21 липня 1938. Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10 II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Валку Чеських Легіов Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Король і королева Вел. Британії у Парижі.

В годині 16.40 приїхав до Парижа поїзд з Бульонь, що привіз королівську пару. Загреміли гарматні сальви над Бульонським ліском випущено тисячі білих голубів.

Поїзд спиняється на пероні, орхестри грають оба національні гимни. У рецепційних салях двірця през. Лебрен з жінкою витає гостей, опісля похід рушає вулицями міста. Наперед ідуть вояки з фанфарами і прапорами, дальше спагіси (кольоніяльна кіннота). У першому самоході іде король з президентом, у другому — королева з жінкою президента, у дальших 9-ох самоходах — королівський та президентський почот. Похід замикає республиканська ґвардія та спагі.

4 шпаліри поліції та війська спинює юрбу, що з ентузіязмом витає британських гостей. В год. 17.21. приїхав король з королевою до палати Ке д'Орсе.

В год. 20. виїхали вони на прийняття до президента до Елізейської палати. Підчас цього прийняття виголосив през. Лебрен промову, в якій звернув увагу на щирі взаємини обох народів. У відповідь король Юрій виголосив тоаст подібного змісту. Опісля розмовляв король з ріжними французькими політиками, між ін. з Жеанні, Еріо, Мілерандом, Кайо, Флянденом, з премієром Даладіє та міністрами Шотаном, Бонне й Сарро. Перед прийняттям представлено королеві цілий париський диплёматичний корпус.

ФРАНКО-БРИТІЙСЬКІ НАРАДИ.

В середу коло полудня відбудеться перша розмова між міністрами Галіфаксом і Бонне. Опісля наради будуть іти аж до виїзду королівської пари на Ґарден парті до Баґателі. Вечором ніяких політичних розмов не буде.

Країна, що завмирає.

Львів, 20. липня 1938.

Країною, що завмирає є сьогодні широка смуга при кордонах польської держави, що охоплює коло одної пятої частини простору цілої Польщі, де обовязує зновелізований президентський розпорядок про кордони держави з 23. грудня 1927 р. Остання, у своїх постановах незвичайно строга, новеля вийшла у формі закону з 9. липня 1936 р. і щойно від тоді населення прикордонних повітів і деяких повітів сумежних з ними відчуває незвичайно болюче цілу строгість цього закону, головно від хвилини оголошення розпорядку міністра внутрішніх справ з 22. січня 1937 р. Цим розпорядком спинено майже в цілости оборот нерухомостями й у великій мірі спаралізовано економічне і всяке інше громадянське життя.

Усі ті декрети, закони і розпорядки мають військовий чи радше военно-оборонний характер і тому в їх виконанні має голос не тільки державна політична адміністрація, але й Корпус Охорони Пограниччя (КОП) у повітах, що межують зі Совітами. Розпорядком міністра внутрішніх справ з 10. червня ц. р., оголошеним у Вістнику Законів з 25. червня ц. р. ч. 43, поз. 360, що зачне обовязувати з днем 25. липня ц. р., поширено прикордонний пояс на цілі повіти, що не є граничними, а саме на дрогобицький львівського воєвідства, коломиський станиславівського воєвідства, чортківський, теребовельський і тернопільський та на частину зборівського повіту тернопільського воєвідства, врешті на частину повітів луцького і дубенського волинського воєвідства з тим, що всі прикордонні повіти в цілости, без огляду на віддаль їх громад чи волостей від кордону, підпадають під постанови зновелізованого декрету про державні кордони.

Не знаємо, як виконують згаданий декрет на заході зате знаємо як його виконують у повітах, де живе українське населення, а таких повітів є аж 34 від нового Санча в краківському воєвідстві аж до Столина на Поліссі. Про життя у прикордонному поясі та у прикордонній смузі писали ми нераз у нашій пресі, його чорні сторінки знають з практики наші місцеві установи і поодинокі громадяни прикордонних повітів, знають теж і культурно-освітні, рідно-шкільні, тіловиховні та економічні централі у Львові, знає і польський сойм з інтерпеляцій та промов наших послів.

Очевидно, не було і не могло бути інтенцією законодавця вважати у практиці декрет про кордони держави за спосіб дошкулювання місцевому населенню, ані за один з головних засобів у протиукраїнській політиці. Адже постанови є ті самі і у нас на сході чи у Карпатах, де живе українське населення, і в Познанщині чи на Поморю, де живуть самі поляки. Але виконання тут і там зовсім інакше і мені не доводилось ані читати, ані чути у соймі від польських послів про якісь спеціяльні нарікання на невідповідне або надто прикре для місцевого населення виконування згаданого декрету. А напевно вони піднеслиб публично конк.

Новий китайсько-совітський тайний договір.

БОЛЬШЕВИКИ ЗАЙМУТЬ КИТАЙСЬКИЙ ТУРКЕСТАН?

До Шангаю наспіла вістка, що між совітськими й китайськими представниками підписано тайний договір, на основі якого СССР зобовязався боронити китайський Туркестан (Сінкіян) на випадок японської офензиви зі сторони Внутрішньої Монголії. Підчас переговорів у тій справі Китай заступав Сунфо і ґен. Мачуїн, СССР марш. Бліхер та емісар Комінтерну Бородін.

Тепер СССР веде інтенсивну підготову до опанування Сінкіяну. У сумежній кірґізькій совітській республиці зосереджено чимало кінноти, змоторизованих військ та літаків

„Замах" на провідника Французької комуністичної партії.

Як твердить комуністичний офіціоз „Юманіте", у Гревоблі, в місті де мав промовляти комуністичний лідер Торез, найдено бомбу.

„Юманіте" закидує той намаганий замах прихильникам Доріо та домагається, щоб арештувати його і всіх фашистів.

Тимчасом Авас вияснює, що в парку в Гренобль, де мало відбутися комуністичне віче, найдено... бляшану пушку, виповнену шротом і обвинену в обсмалений папір, без льонту, пороху, ані ніяких інших вибухових матеріялів.

Катальонські сепаратисти змагають до порозуміння з ґен. Франком.

НА ЕСПАНСЬКИХ ФРОНТАХ.

З Катальонії наспіла така вістка: катальонські сепаратистичні кола заявили, що на випадок упадку Валенсії вони змагали би до переговорів з нац. урядом, щоб піддати йому край.

Комунікат національної кватири подає: На фронті Таху, на відтинку Фуенте де Арзобіспо, нац. війська заняли села: Вутан і Наваморалехо, на кастелльонському фронті, на східному відтинку, села Рахіда, Дебльо де Аренозо, Канос і Сан Вінсенте та шлях з Матанехос до Кавбіес Алісент.

Большевики затримали японських парляментарів на маджурському пограниччі?

Домеї повідомляє: Японські парляментарі, які ще в понеділок вечором приїхали до кватири команданта совітських військ, щоби предложити японські домагання, ще не вернулися. В японських колах бояться, що совітська влада затримала їх під якимнебудь претекстом.

Демонстраційне повитання виленських литовців у Ковні.

До Ковна на олімпіяду приїхало майже 50 литовців з Вильна, що дало нагоду до протипольських виступів. Ще перед приїздом „Союз Визволення Вильна" накликував у відозвах до живого привитання цеї першої прогульки литовських спортовців з Вильна. Справді перед залізничним двірцем у Ковні зібралось кілька тисяч осіб, що уділили гостям з Виленщини ентузіястичне привитання. Одного з них схопили на руки й винесли перед двірець. Тут виленським литовцям доручили кількадесять китиць цвітів і виголосили кілька промов. Одного з учасників прогульки, Зизмериса, удекорували відзнакою „Союзу добровольців литовської армії", опісля почали співати пісню „До Вильна". Один із промовців, представник союзу старшин резерви, сказав м. ін.: „Вірю, що стрінемося з вами на горі Гедиміна у Вильні".

По промовах і відспіванні низки пісень зібрані перед двірцем рушили походом вулицями Ковна. Підчас походу падали ріжні оклики на тему відзискання Вильна. Опісля демонстранти скандували під такт маршу: „Наше Вильно", „Наше Вильно"... Коли виленські литовці появились на бальконі, юрба довго підносила оклики.

—o—

мби було інакше. Отже нема сумніву, що там на заході декрет про кордони держави виконують людяно і рахуються з життєвими інтересами населення.

Не будемо тут наводити подробиць згаданого декрету і найновішого міністерського розпорядку з 10. червня ц. р., бо про них зреферовано обширно у правничій сторінці „Діла" ч. 146 з 6. ц. м., де й подані найважніші постанови, з якими наше громадянство повинно зазнайомитися. Зрештою не є ніякою тайною, що і досі — а так буде напевно й у майбутньому — строгість президентського декрету і дотичних виконавчих розпорядків на місцях відчували ріжні ріжно, залежно від того, хто був командантом відтинку КОП-у. У приватних і товариських взаєминах люди якось уміли собі радити, хоч дуже часто з бідою і трудом

Одначе в одному в останніх часах — зокрема на території тернопільського воєвідства — було слідно якусь плянову політику у звязку з постановами президентського декрету про кордони держави Нею був оборот землею. До лютого ц. р. всяка трансакція щодо нерухомостей на селі з обшаром до одного гектара не потребувала ніякого дозволу влади, не кажучи про оборот з парцеляції, де обовязують окремі земельні закони. А що на селі рідко хто купує більше як один гектар, то що-найменше у 90% трансакцій нерухомостями селяни не відчували строгости цитованого декрету.

Те все на території тернопільського воєвідства змінилося в лютому ц. р. Від тоді треба дозволу на купно навіть кількох квадратових метрів, а дозвіл дає тільки воєвідський уряд. Його тяжко дістати, і нашому чоловікові майже неможливо навіть в тих випадках, де український селянин купує клаптик землі у свого таки сусіда, теж українця. Мотивації відмовного рішення не треба і його воєвідський уряд не дає. Витворився такий парадоксальний стан, що заінтересовані не звертаються до нотаря для списання договору купна-продажі і не вносять подання до воєвідського уряду, знаючи, що його не дістануть. Продавець бере гроші і віддає ґрунт упосідання купцеві, який уважає себе за власника і за такого вважає його теж і продавець та з того приводу до процесів між ними не приходить. Щораз більше витворюється таких незгідностей між фактичним станом володіння нерухомостями і станом, що вписаний у ґрунтові книги. Отже життя само прокладає собі шлях, не оглядаючись на писані закони, чи практику, яку стосує урядова бюрократія.

Та таких відважних ще небагато навіть і при ліцитаційному купні, бо і на ліцитації треба мати на купно попередній дозвіл воєвідського уряду. Страшенне відємно відбивається це не лише на селі, але й у місті. Згідно з найновішим розпорядком міністра внутр. справ про цю справу з 10. червня ц. р. на території самої Східної Галичини — менші міста у прикордонних повітах поминаю — належать до країни, що завмирає: Сянік, Ліско, Турка, Дрогобич, Стрий, Долина, Калуш, Коломия, Надвірна, Косів, Снятин, Городенка, Заліщики, Борщів, Чортків, Копичинці, Теребовля, Тернопіль, Скалат і Збараж. Судячи з дотеперішньої практики — принайменше на терені тернопільського воєвідства — і в тих містах українець чи українська установа не зможуть купити парцелі під будову. Це й відбилося відразу на вартости нерухомостей у тих містах, бо ціна їх упала дуже сильно, коли виключення на практиці українців, як теж і жидів, обнизило непомірно число набувців.

У цьому широкому поясі здовж Карпат і східного кордону повстає справді завмерла країна, бо у ній завмирає щораз більше економічне життя. Охочих робити вклади - інвестиції у завмерлій країні очевидно нема. Українець не має до цього і законної спромоги, не дістаючи дозволу на купно нерухомости, а чужий і не дуже туди сьогодні пхається. Не кажемо вже про ріжні адміністрац. несподіванки, як виселення чи заказ приїзду або побуту.

В часі, коли в центрі Польщі твориться сьогодні коштом цілої держави великий промисловий осередок, де має повстати нове економічне життя, на широких периферіях тої самої держави — на півдні і сході — завмирає економічне життя силою писаних законів, а властиво практичного стосування тих законів. Невідкличним наслідком цього буде обіднення цілих десятків повітів і міст та їх упадок і зріст грізного соціяльного й політичного ферменту — і то саме у смузі, де населення повинно бути якнайбільше вдоволене.

Отже треба негайної зміни, у стосуванні декрету про кордони держави, щоб, зберігаючи мету оборони держави, не робити з нього національно-політичної та економічної зброї з протилежними наслідками: не для оборони держави, але для певних означених політичних тимчасових завдань.

Д-р Степан Баран.

Азербейджан у боротьбі за незалежність.

Між народами, що змагаються за визволення зпід московського ярма, одно з передових місць займають азербейджанці Той мусулманський нарід, расово й мовно близько споріднений з турками, живе здовж південної частини західного берега Каспійського Моря. Державний кордон ділить Азербейджан на дві частини: південна належить до Персії, північна до СССР; лиш цю останню обіймає азербейджанський рух.

На початку XIX. століття, коли Росія взялась до послідовного підбою Кавказу, Азербейджан ділився на кілька дрібних ханатів, що підлягали Персії. Після двох невдатніх воєн Персія зреклась північного Азербейджану на користь Росії — та не значило це, щоб Азербейджан перейшов під російське панування. Щоби справді заволодіти Азербейджаном, мусіли москалі по черзі підбити всі азербейджанські ханати, що завзято боронились, зокрема ханат Ганджа.

Азербейджан славний своїми багатствами нафтової ропи. Вже у старині славився він своїми вічними вогнями, що їм поклонялись сповідники релігії Заратустра; це горіли земні гази, що добувались на поверхню. Від коли люди навчилися уживати нафту, до Азербейджану звернулись модерні паломництва поклонників нафти. Широкою струєю поплив чужий капітал, ще ширшою — російське й вірменське робітництво. Баку, столиця Азербейджану, стало великим міжнароднім містом. Азербейджанці проявили куди більше господарського хисту, ніж галицькі українці: поважна частина нафтових теренів залишилась у татарських руках, виросла нова верства — азербейджанська плютократія. Таке ділось у Баку — зате на провінції небагато змінилось: азербейджанський селянин залишився вірний своїм консервативним предкам, своїй мусулманській релігії, свому духовенству та своїй шляхті.

Прийшла революція, соціялізм вирвався з конспіративного підпілля і став пануючою догмою новоутворених держав — лиш до консервативної азербейджанської суспільности він не вдерся. Серед азербейджанців повстала зближена до большевиків партія „гюмет", але вона не мала ніяких впливів. Більшість азербейджанців обєдналась у консервативно-клерикальній „партії мусулман у Росії" і трохи ліберальній партії „мусават", що гуртувала інтеліґенцію, дідичів і капіталістів — себто найбільш впливові верстви. Мусаватові припала роля провідної партії в азербейджанській державі.

Народини тої держави були важкі, кріваві. Збольшевизовані вояки з протитурецького фронту, що розлетівся після революції, рабували край масово, вбиваючи азербейджанців. Большевицький совіт у Баку рішив заволодіти містом після 4-денних завзятих вуличних боїв у березні 1918 р.; московське робітництво перемогло, бо помогли йому місцеві вірмени численні та добре озброєні. Ту перемогу закінчили вірмени жахливим погромом цивільного мусулманського населення.

Азербейджанські національні елементи зосередились у західній частині краю, зорганізували там армію та розвинули реґулярну війну з російсько-вірменськими військами бакунського совіту. Той останній користувався підтримкою совітської Росії, опісля англійців (які намагались зорганізувати на Кавказі барієру проти Центральних Держав), але кінець-кінців у вересні 1918 р. азербейджанці при підтримці турецьких військ заняли Баку. То місто стало столицею незалежної азербейджанської республики, яка повстала у травні 1918. після розпаду закавказької (азербейджансько-грузинсько-вірменської) Федерації.

Коли Туреччина скапітулювала у світовій війні, вона мусіла відкликати свої війська з Азербейджану, який тоді попав під впливи Англії, що якийсь час тримала у цілому Закавказзі свої військові залоги. Британські війська відійшли — від тоді ніякі зовнішні чинники не обмежували повної незалежности Азербейджану.

Молода республика розвивалася гарно. Була це перша справді демократична мусулманська держава, де жінки мали всі громадянські права. Азербейджанський уряд толерантно відносився до меншин, навіть віддав деякі міністерські теки москалям. Та його завдання були не легкі. Під російським ярмом азербейджанський нарід не мав змоги виховати досить великих кадр власної інтеліґенції, тому на кожному кроці бракувало людей. Прийшлось обсаджувати державні становища чужинцями, толерувати російську мову по урядах. Дуже охоче приймав Азербейджанський уряд до державної служби українців та ставився до них дуже прихильно. Представником України при азербейджанському уряду був український посол і Тифлісі; в Баку був український консуль.

Не легко було азербейджанцям зорганізувати армію, бо царський уряд звільнив був кавказьких мусулман від військової служби, щоб не дати їм змоги здобути військового вишколу. А збройної сили було Азербейджанові треба. Денікін, що заволодів Підкавказзям і здобував один по одному аули північно-кавказьких верховинців, зближався до кордонів Азербейджану; супроти тої загрози Азербейджанський уряд заключив оборонний союз з Грузією. Важко було Азербейджанові розмежуватися з Вірменією, тому на азербейджансько-вірменському пограниччі постійно були збройні сутички; зосереджено там більшу частину азербейджанських військ.

Вихіснували цю обставину большевики, що після перемоги над Денікіном заволоділи всіми землями на північ від Кавказу. В ночі на 27. вересня 1920 р. вдарили вони негайно на азербейджанський кордон, викликуючи рівночасно комуністичне повстання в Баку. Азербейджан став совітською республикою і совітською базою на Близькому Сході.

В тих часах Москва вела складну політику на Сході, намагаючися скапіталізувати національні змагання східних народів проти европейських кольоніяльних держав; головним гаслом тої політики був скликаний до Баку конгрес східних народів. З Азербейджану вирушили червоні війська на підбій Вірменії та Грузії, щоб наладнати звязок з Туреччиною Кемаля Паші, що тоді орієнтувався на Москву. Азербейджан був базою для совітської пропаґанди та фльоти, що намагалась заволодіти Персією.

Большевики здобули Азербейджан, його нафту, його оперативні бази — але не здобули душі його населення. Азербейджанці зареаґували на большевицьку інвазію так само як на інвазію царських військ перед сто роками: довгою низкою повстань. Большевики втопили ці відрухи в морі крови — та азербейджанці в краю і на еміґрації дальше невтомно змагаються за незалежність, за вільний національний мусулманський Азербейджан. (гаа)

Битись чи миритись?

Основи порозуміння між українцями й москвофілами в освітленні „Русского Голосу".

Відгомоном на започатковану й далі ведену нашим органом дискусію про можливість та потребу припинити, або бодай вигладити гостроту боротьби в площині українсько-москвофільських взаємин, є м. ін. передова стаття москвофільського „Русского Голосу" з 17. ц. м. п. н. „Единеніе" (єднання). Автор статті зачиняє від ствердження, що на ґрунті дійсности українського (у автора „русского") народу в Польщі питання про єднання усіх сил народу в цілях самооборони мусіло виринути і зокрема питання про примирення між українцями і москвофілами. Дискусія на цю тему на сторінках „Діла" виявила — каже автор — ріжні погляди: від найбільше приємливих до цілковито неприємливих, але показала істнування свідомости про необхідність зближення в обличчі грізної небезпеки для всього народу. Та ріжниці в розумінні основи справи показалися за великі. Саме наслідком — як твердить автор — невисокого ще рівня політичної думки і слабої ще свідомости щодо дійсного стану річи у відносенні обох сторін до себе та народу як цілости. Дискусійна стаття в „Ділі" п. Галібея та ще більше становище „Мети" є для „Русского Голосу" неприємливі. „При всім нашім бажанні — пише автор — вірити, що наші українці бажають згоди з нами, мусимо, на жаль, ствердити, що вони (українці) ще не засвоїли собі дійсного значіння угоди, або бажають накинути нам „угоду", в роді тої, яку заключили з ними поляки. Якщо так, то ми, навчені в дечім досвідом минулого і сучасним досвідом українців, воліємо вже боротьбу, ніж „нормалізацію".

Автора статті в „Русскім Голосі" болить те, що українці відмовляються хочби тільки de facto признати галицьким „русским" їхню національну індивідуальність, що посягають на їхнє (?) національне майно і що те, що з української сторони сказане було у пресовій дискусії, виглядає на сондування, чи „русскі" не пішлиб на максимальні уступки аж до капітуляції включно. „Русскій Голос" заявляє, що „русскі" про капітуляцію не думають, бо почувають себе „досить сильними, щоб її оминути".

„Одначе — пише „Русскій Голос" — і боротьба буває всіляка, а її засоби, темпо і розмах залежать від обставин. Обставини-ж такі, що українське („русское" в оригіналі) населення в Польщі переживає один з найтрагічніших періодів своєї історії, а це приказує і нам і українцям (українофілам) звести міжусобну боротьбу до мінімуму і по змозі змягчити її форми, щоб не ускладнювати положення і без того страждущого народу. Свідомі цього, ми, беручи під увагу положення народу і стан нашої міжусобиці з українцями, придержуємося того самого погляду, яке було висказане одним з „русских" учасників дискусії: Умовини до русско-українського порозуміння ще не дозріли, **одначе обставини переживаного всім українським („русским" в оригіналі) народом сумного часу велять звести русско-українську боротьбу до рівня суперництва, з властивою йому увагою, поважанням і льояльністю у відношенні до противника".**

Автор статті в „Русскім Голосі" до цього додає, що це залежить від обох сторін та що від українців, як більшости в краю, залежить рішати про характер боротьби. З того й висновок, що „русскі будуть придержуватися принципу взаємности".

Життя — читаємо далі — сильніше від доктрин і теоретичних міркувань. Воно підказувати буде — пише автор — **українцям, в міру зросту натиску ззовні, свідомість конечности „загально-руського єднання", так, як і нам підказує поважання і признання за їхні зусилля оборонити загальне достоїнство народу: його Церкву, землю, мову і т. д.**

Кінчиться стаття „Русского Голосу" такою заявою:

„Підходячи таким чином „sine ira et studio" друг до друга і до спільного нашого народу, як до цінности вищого порядку, солідаризуючися в починах на користь народу, ми створимо з часом ґрунт для порозуміння."

І формально й мериторично стаття „Русского Голосу" є — радо це признаємо — замітним причинком до започаткованої нами дискусії.

Про одну модну українську болячку.

Торонто, червень 1938.

Недавно читали ми тут про напади на редакції українських щоденників у Львові, про чинне зневажання їхніх редакторів, ще давніше про напад на равт української преси, про напади на вулиці на нелюбих людей і т. д. І боляче стає на душі, коли чуємо, що такі геройські вчинки виконують свої-ж таки брати-українці та ще в додатку молоді люди. Боляче і ще раз боляче! Та ще болячіше стає, коли така мода вже переноситься і до Канади, до тієї країни, де навіть і влада толерує найкрайніші течії. Тільки не видно тієї толеранції між українцями, що задля доброї репутації перед чужинцями, головно англіцями, повинніб уникати всяких ексцесів, що можуть кинути погане пятно на нашу націю. Повинніб! Та декому море по коліна!

От не так давно в місті Садборі, Онтаріо, сталася така подія: Організатор Союзу Українців самостійників у Канаді Ів. Данильчук мав відчит у винаймленій салі української греко-кат. церкви. Відчит був строго обєктивний. Нікого не нарушував і не дразнив. Підчас відчиту вдерлися до салі гуртом розбивачі та без найменшої причини несподівано на знак голови УНО (Українського Національного Обєднання) Никильчука підняли крик та вереск і кинулися на сцену бити промовця та предсідника, п. Й. Гаврачинського, що сам був стрільцем в Українській Армії підчас війни.

Ось таку подію підхопила англійська преса та давай висвітлювати її по свому. Давно вже українці не давали їй нагоди написати щось поганого про себе. Колись большевики-яничари займалися подібними вчинками; робили бешкети, вікна били, розбивали голови, нищили крісла та на зміну їй прийшла друга — ґурра-націоналістична.

Ось витяг про цю подію із торонтського щоденника „Телеграм": **„Садборі держить шістьох українців у церковних розрухах. Обвинувачення за побиття і шкоду слідують за фашистським**

МИХАЙЛО МОЧУЛЬСЬКИЙ. 27

З останніх десятиліть життя Ів. Франка

(1896—1916.)

(З приводу роковин смерти поета).

XII.

ПЕРШИЙ ПОЧИН ДО „МОЙСЕЯ".

Мабуть у серпні 1904 р. відбув Франко подорож до Італії. Яке враження залишила Італія в його душі, ми не знаємо. Після подорожі Іван Труш, який видавав тоді „Артистичний Вістник", просив поета, щоб він написав для його журналу щось про свою подорож. Поет у відповідь на його просьбу сказав, що напише про „Мойсея" Мікель Анджеля, який був дуже захопив його. Але поет не написав обіцяної статті, зате написав нам свою величну поему „Мойсей".

Думка написати „Мойсея" або взагалі поему про народнього проводира і змалювати в тій поемі душу юрби супроти високих змагань народнього героя, мусіла віддавна непокоїти поетову уяву. Що зпоміж світових народніх проводирів найбільше підходив до його плянів Мойсей, на це показують уже слова з „Похорону": „Я з тих, що люд ведуть, мов стовп огнистий, що він жидів з неволі фараона" і нічого надзвичайного в тім, коли зважиться, що історія жидівського народу і змагань Мойсея визволити його з єгипетської неволі дуже подібна ставала йому до історії українського народу та його політичного ідеалу. Написати поему про Мойсея тим більше хотілося Франкові, бо міг він у тій поемі змалювати і своє відношення до українського народу і свої настрої, які переживав він підчас „весняної доби" у 1905 р., коли то у Росії й на Україні „тріскала крига абсолютизму та деспотизму", і „народні сили серед страшних катастроф шукали собі нових доріг і нових форм діяльности"; коли побіч великого народнього зриву чулися і слова зневіри, що „обіцяний край — це казка"; коли поетові так бажалось „серед трубного грому" ввійти у вільну країну, одночасно він і переживав тяжкі хвилини у свому житті, коли то здавалося йому, що вже „близька година" його, „та остання, незнана". Рішучим товчком, що примусив поета взятися за перо скристалізувати думки та почування, що ворушили душу, і написати „Мойсея", це безсумніву був „Мойсей" Мікель Анджеля, який захопив його, який раз-у-раз стояв йому перед очима і домагався покликати його до нового життя, могутнім словом українського генія

„ФІЛЬОСОФІЯ ПОЛІТИКИ".

Десь у березні 1905 р., вертаючися з Франком з засідання Наук. Тов. ім. Шевченка, я захоплювався його поезіями „Із книги Кааф", саме надрукованими в „Літ.-Наук. Вістнику", та й радив йому написати цілу книгу тих поезій, у яких закріпивби свою фільософію життя. Поет усміхнувся і сказав: „а тимчасом я пишу поему, в якій матимете фільософію політики"... Поет у той час писав „Мойсея" і в нього на думці було дати своїм землякам фільософію політики — політичний заповіт

Який же то Франків політичний заповіт? Поет дуже добре знав, що неволя деморалізує людину: дає їй душу „похилу, повзку, мов бурян"; учить її „на лапки ставати" і „лизати ту руку, що її бє", та каже брехати і всміхатися до тих, що „катують його рід", тому й не інший політичний ідеал був у нього, як той, щоб український нарід „засяв у народів вольних колі" і глянув „як хозяїн домовитий по своїй хаті і по своїм полі". Але яким способом дійти до того ідеалу? Поет у своїх міркуваннях прийшов до думки, що історію творять не герої, тільки маса, а що маса, це „многодушна істота", себто складається з одиниць, а в кожній одиниці є своя „керма і власть" є „сила", що „назначує" їй „місце", отже й кожна одиниця, кожна душа в „рух мас" вносить „частку свойого льоту". Маса як стихійна колективна сила завжди „в страшному зусиллі спішить до незримої цілі" і в свому бігу „топче рідне й знайоме", маючи на оці „неосяжне", „фантастичне". Тимто треба й справити ту велику стихійну силу на шлях, що веде до мети, до мети реальної, не фантастичної. Треба складати пляни відповідні до сил, а ціль означити відповідну „до актів". А що на масу складаються одиниці, отже й треба комусь перш усього й „льотові" одиниць дати відповідний напрям чи інакше треба виховати їх, треба дати їм ідеал, „високі змагання", віру в перемогу та осягнення ідеалу; треба дати їм „іскри", щоб „душі їх розжеврить, запалить, щоб вуголь їх в алмаз перетопився". Виховувати і давати напрям льотові одиниць, тимсамим і масі, „многодушній істоті", може знову ніхто інший, як такі

зударом підчас відчиту. Промовець побитий". (Спеціяльно). Суперничаючі фашистівське та протифашистське сторонництво в українській православній церкві в Содборі зударились минулої ночі, на відчиті, що відбувався в парафіяльній салі. Обвинувачення за напад з ушкодженням тіла, непорядну поведінку і злобну шкоду виставлено нині проти шістьох українців з Содборі. Говориться, що вони гуртом напали на промовця, Ів. Данильчука з Вінніпеґу, коли він пробував дати відчит на тему „Обовязки українського громадянства в Канаді". П. Данильчук, що переїхав з відчитами напоперек Канади в інтересі Союзу Українців Самостійників, сказав нині, що він вже дав 868 відчитів у ріжних містах і містечках Канади на цю тему і минулого вечора мав він перший неприємний інцидент. Як каже Іван Тавер, предсідник мітинґу, шість осіб увійшло до салі під проводом одного. Вони якийсь час перебивали промовцеві, а відтак на даний сиґнал кинулися на плятформу, збили з ніг п. Данильчука та побили його по голові й тілі кріслами та стільцями. Поломано крісла і столи, понищено папери і промовець дістав кілька ран та потовчень. Покликано поліцію, та коли поліція прибула, саля була в стані безладдя, однакож всі члени ґенґу (нападу) усунулися. Деяких людей, що мали взяти участь у драчі ідентифікував предсідник мітинґу, наслідком чого нині виставлено обвинувачення".

Стільки „Телеґрам", ґазета може з усіх у Канаді найприхильніша українцям та найбільш обзнайомлена з українськими відносинами.

Писали про цю подію і газети у Вінніпеґу. Одна з них („Трибюн") помістила новинку під отаким наголовком: **„Українські завадіяки (равдіс) покарані в Содборі.** Наслідком обвинувачень за побиття з ушкодженням тіла і за злобне ушкодження майна проти (тут вичислені проступники) були кари по 2 дол. за шкоду, одначе засуди за спричинення тілесної шкоди лишено в завішенні".

Ось так пише про цю подію англійська преса. Розуміється, що така писанина українській нації чести не приносить, тимбільше тим, що горлають усюди „Нація понад усе!" Годиться додати, що п. Данильчук їздить по Канаді та організує СУМК (Союз Української Молоді Канади), організацію корисну, що вже нараховує ку десятку тисяч членів по цілій Канаді, організацію, оперту на пластових, релігійних та національних засадах.

Ми нарочно подали оці виписки з англ. газет, щоб деякі наші молоді люди у старому краю знали, як на подібні вибрики дивляться інші народи, щоб витягнули собі з того відповідні висновки та стали розважніші.

Гр. Шумливий.

самі одиниці, тільки, що ті одиниці мають бути визначні, розумні, вибрані, — такі, що самі „стелитисямуть внизу", щоб лиш маси „буяли до неба", самі „гинутимуть на шляху", щоб лиш маси „росли все краще". Коли-ж народні маси виростуть „цілкі і тверді до великої зміни", тоді й знайдуться герої, які поведуть їх до „обітованого краю". Але нехай добре памятають українці, що здобуття вільного кутка землі для себе, це ще не все, це лише „задаток" до обітованого краю; не „скарби землі" мають бути оконечною метою українського народу, тільки — „скарби духа"; обітованим краєм має їм бути — безмежна, осяйна країна духа...

Франко слідив за враженнями, які робив „Мойсей", переглядав часописи, перечитував рецензії на „Мойсея" і був дуже незадоволений з них, — так і ніхто з рецензентів не міг попасти на провідну думку поета. Поза фразами і похвалами поет не бачив зрозуміння його твору і тому, прочитавши рецензію, гірко усміхався, кажучи: „пусте"! Особливо сердила його стаття М. Євшана: „Але-ж цей чоловік попросту прочитав енциклопедію, виписав з неї твори, в яких героєм був „Мойсей", і хоче мого „Мойсея" мати залежним від тих творів. Але-ж нічого подібного! Єдиним джерелом мого „Мойсея" — це біблія". Хоча не зовсім погоджувався поет з розвідкою Якима Яреми про „Мойсея", все-ж, коли хворому поетові у 1912 р. показав управитель книгарні Наук. Товариства ім. Шевченка, Август Дермаль, розвідку Яреми, він сказав: „Я читав її., Нічого собі, нічого"!...

(Далі буде).

З польської преси.

Найбільша політична помилка Польщі.

Недавно прогомоніли в Римі та в Польщі торжества звязані з канонізацією езуїта кс. Андрія Боболі, якого зробили святим за його місіонарську працю між православною людністю на Поліссі, де й згинув в 1657 р. Орґан союзу польської сільської молоді „Віці" (ч. 28 з 10-го липня ц. р.) вмістив про цього нового святого статтю д-ра Станислава Пйотровського, яка у великій мірі може нас зацікавити, бо торкається нашої справи. На початку статті д-р Пйотровський заявляє, що у справі діяльности кс. Боболі „треба спростувати деякі недокладности та представити у властивому світлі історичне тло справи".

„Отож насамперед треба ствердити, що не можна, говорячи про кс. Боболю, покликуватися на улюблений вислів, що Польща була завжди передмурям християнства, бо кс. Боболя не навертав на християнську віру турків чи татарів, але тільки наклонював до переходу на католицизм козаків і руський, тобто український православний народ, дуже до своєї православної віри привязаний. Власне тією акцією здобув собі кс. Боболя ненависну для привязаних до православія козаків назву „душехвата" або ловця православних душ для католицизму. Православіє не є для християн на широкому світі поганською вірою. Покликування на передмуря християнства з нагоди кс. Боболі спричинило теж велике оґірчення серед польських громадян православних, яких маємо багато на східних окраїнах, а що вже й говорити про поляків православного віроісповідання, бо і таких є пів міліона, як подає „Мали Рочнік Статистични" за 1938 рік.

„Таким чином ми не допомогли, але зробили велику шкоду ідеї злуки християнських віроісповідань у Польщі. Цим шляхом не можемо теж здобути привязання громадян православного віроісповідання до польської держави."

Автор наводить думку Ал. Сьвентоховського з його „Гісторії Хлопуф Польскіх", що „найбільшою політичною помилкою Польщі було те, що залишила західні кордони, якими увійшла найнебезпечніша займанщина (пруська) і вдиралася у східне сусідство, якого не зуміла привязати ані силою ані культурою і яке втримувала коштом великих втрат державної енерґії."

„В тій величезній помилці містилася доганна поведінка з козаками. Вони довго були зичливою військовою службою Річипосполитої. Козацтво уважало себе незалежним, отже й ненависним панам, що у себе й коло себе хотіли мати тільки підвладних. Польський уряд не опанував Руси „з якимсь політичним пляном, але просто дарував її можновладним панам до довільного вжитку. Країну видали на поталу „короленятам", маґнатам, які жили завжди в роді, не в народі.

Далі автор пише про те, як ті магнати панували над великими просторами землі та над великими масами підданих дуже часто через арендарів-жидів, що

„без милосердя обдирали селян з цілого добутку і мали часами над ними навіть право смерти. До того стану річей на окраїнах вмішалися ще езуїти і доливали оливи до вогню своєю пропагандою католицизму. І так маґнат, жид і езуїт стали для люду і козацтва символом польської державної рації на окраїнах. А все-ж козаки, як тільки вміли ними послужитися, ставали вірно в потребі Річипосполитої і власними грудьми заслонювали Річпосполиту перед загладою. Не було би перемоги під Хотином в 1621-ому році, а тільки напевне повториласяб Цецора і Любомирський дав би життя так як Жолкевський, якби не 30 тисяч козаків, що доказували чудес геройства супроти 300-тисячної турецької навали підтримуючи слабі польські сили. Хоробрість козаків славив у „Хотинській Війні" наш письменник Вацлав Потоцький. Чи-ж не були тоді ті козаки власне передмурям християнства? Щож сталосяб, якби їх там тоді не привів нам на підмогу їх гетьман Конашевич? Й коли вже тодішня не так державна рація як дійсність перла нас на схід, то треба було консеквентно змагати до того, щоб утриматися там на завжди."

Тут автор робить докір езуїтам, що вони зробили велику шкоду польській державній рації тим, що перешкодили Володиславові IV, синові Жигмонта III. Вази, засісти на московському престолі. Не булоб тоді Катерини II-ої та большевицької революції.

„А коли ще за панування хороброго короля Стефана Баторого Польща була близька до того, щоб розгромити Москву і польське військо, а в ньому козаки і добірна ланова піхота, складена з польських селян, стануло під мурами Пскова, відомий езуїт Поссевін, з доручення папи спонукав короля до перемиря і спас царя Івана Лютого перед погромом. Стоючи перед архитвором Івана Матейка „Баторий під Псковом", картиною нашої збройної слави й політичної поразки, кожний поляк з відразою глядить на знаменито відтворену постать хитрого дипльомата в езуїтській рясі."

І далі нагадує автор, що саме за того Жигмонта III-го почалося у Польщі переслідування ріжновірців, якому проводили саме езуїти. Релігійна нетолеранція відкрила Москві ворота до Польщі. Цю думку підтверджує у своому творі „Чотиролітній Сойм" кс. Калінка.

Наш епископат виступав крім цього не тільки проти рівноправности православних, але — що гірше — протиставився з завзятою впертістю навіть рівноправности уніятів, отже католиків, тільки іншого, грецького обряду, і нищив цим справу берестейської унії з 1596 р. Латинське духовенство, пише кс. Калінка, було надто пересякнуте шляхоцькими поглядами, історія унії майже на кожній сторінці мусить складати прикру заяву, що латинські епископи нераз її шкодили. Опору нашого епископату не переломив навіть Іван Собеський, який писав до папи, що унію з цілою православною церквою зараховув би собі за найбільшу заслугу у Христовій справі.

„Доки Русь тримала з Польщею, доти Москва була безсильна супроти Річипосполитої. Комісія Чотиролітнього Сойму ствердила, що унія була тоді могутньою зброєю проти Росії, що єдиною людиною, з якою Росія рахувалася, був уніятський митрополит і найкращим союзником Росії було знековаження унії. На жаль і тоді ще, мало що не в останній годині наш епископат спротивився внескам соймової комісії."

На думку д-ра Пйотровського були це овочі релігійної нетолеранції, які вкорінилися в польському громадянстві завдяки вихованню в езуїтських школах, яке впоювало погорду до інших християнських віроісповідань. Наслідком того виховання було те, що не тільки відібралоси свободу тим, що були грецького віроісповідання у виконуванні релігійних практик, але в 1636-ому році зголошено домагання, щоб православні церковні достойники не тільки не вживали титулу епископа але й не носили на собі хреста — кінчить свою знамениту статтю д-р Пйотровський.

З природи і життя.

Про життя

ЩО ТРИВАЄ ВІЧНО.

Наука про життя т. зв. біольогія знає одно непорушне правило: все, що живе — мусить умерти. Воно торкається всіх живих істот. А проте майже у всіх народів зустрічаємося з вірою у безсмертність і то у народів, що стоять на найріжніших ступнях культури. Однак та віра у безсмертність звернена переважно до душі, тіло-ж усюди вважають за власність неублаганної смерти.

Хоча щоденна обсервація потверджує такий погляд, все-ж новітні біольоґи пробували глибше заглянути в суть життя і висловили неймовірно погляд, що безсмертність істнує і вона нероздільно звязана з самим життям.

Таку думку висловив перший славний біольоґ з Фрибурга А. Вайсман. На його думку у кожної живої істоти находимо безсмертність.

Клітини двоякого роду.

Вайсман каже на оправдання свого погляду, що в кожнім живім орґанізмі зустрічаємо двоякого роду клітини. Одні тілесні (соматичні), що є матеріялом, з якого збудовані всі органи тіла. Вони смертельні, їх смерть провадить до того, що називаємо смертю орґанізму. Ориак крім тих клітин є ще інші, розродчі клітини; в них находиться зародкова плязма, де збережені дідичні прикмети. Саме ті клітини вважає Вайсман безсмертними; вони переходять з одного покоління в дальші. Їх безсмертність полягає в тім, що із зародової плязми тих клітин відділяються частини, що без зміни переходять у склад полових клітин нового покоління.

Соматичні (тілесні, смертні) клітини що є матеріялом, з якого збудоване тіло, є дуже ріжноманітні. Вони розмножуються через поділ і можуть витворювати лише такі самі клітини. Зате розродчі клітини мають у собі здібність витворювати зі себе всякі потрібні для організму клітини Тому вони потенціяльно безсмертні і творять суть даного ґатунку живих істот.

За Вайсманом кожна жива істота є лише вислідом розвою розродчих клітин даного ґатунку. Найглибша суть життя криється саме у тій вічнотривалій розродчій плязмі (живій матерії). Тому з природничого погляду вважають життя притаєне у тій плязмі за щось тривке і безсмертне, а сама одиниця — людина чи якась інша істота, — це щось, що проминає. Природа збудувала істоту так, що м. ін. призначила їй ролю переховувати і відживляти безсмертні розродчі клітини.

Безсмертні істоти.

Згаданий погляд потверджують т. зв. протозоа, себто маленькі одноклітинні живі істоти, яких орґанізм складається лише з одної клітини, що є заразом соматичною і розродчою, а навіть більше розродчою. Тому вони є безсмертні, коли не брати на увагу випадків їх смерти, спричиненої випадками зверха (зіїдання іншою живою істотою, розторощення та ін.). Вони не знають старости ані природної смерти; їх життя то безупинне розмножування через поділ клітини. Попросту така істота-клітина ділиться на дві істоти, з яких кожна проводить далі самостійне життя.

Те, що такі протозоа вкінці вмирають пояснює славний біольоґ некорисним середовищем, що впливає на ці істоти шкідливо фізично чи хемічно, бо в дійсности самі протозоа є безсмертні. Хоч у хвилині поділу одної істоти-клітини на дві дана одиниця перестає істнувати, але не вмирає; при цьому процесі нема смерти і нема трупа.

Чи і звичайні клітини безсмертні?

Звичайні тілесні клітини складаються на ґрупи звані тканками, що творять поодинокі орґани тіла. Вони вмирають усі у хвилині смерти орґанізму. Одначе як це виказали досліди американського лікаря Кареля та багатьох інших дослідників, частини орґанізму і поодиноких тканок можуть бути безсмертні. Поодинокі тканки можна годувати штучно поза орґанізмом навіть тоді, коли орґанізм, з якого вони походять вже давно не живе. Дослідники роблять це в той спосіб, що кусень живої тканки витятий з орґанізму переносять до віджичвого течива, яке складається з цукру і мінеральних солей у такім складі, як вони находяться в крові даної істоти (т. зв. рідина Рінґера). Карель уживав до цього кровяної сироватки, себто тої плинної частини крови, що відділюється у посудині над сціпом крови. Він вміщував у такій сироватці кусник серця курячого зародня, зміняючи що два дні сироватку. Клітини ті живуть досі, себто вже двацять шість років (від 1912 р.). Усі клітини того кусника серця живуть зовсім нормально; вони втягають і травлять поживу а навіть сильно розмножуються при помочі поділу.

Згадані досліди дають добрий вислід і в людини. Дотепер така штучна віджива людських клітин і тканок дала добрі висліди.

Окремо можуть жити ріжні неболонні клітинни, залози, мясні, частинки нирки, селезінки, печінки, нервові волокна та ін. Коли зі свіжого трупа взяти ріжні тканки і перенести їх до віджичвого середовища, то вони будуть жити і рости багато років, може навіть безконечно, хоч орґанізм, з якого їх виняли вже давно розпався. Ті самі клітини залишені у мертвім орґанізмі, загинулиб разом з ним; — окремо можуть жити при відповідній відживі. Отже таксамо і звичайні тілесні клітини живого орґанізму можуть у відповідних умовинах ставати безсмертними.

Чому жива істота вмирає?

В нормальних умовинах живий орґанізм мусить умерти. Діється це тому, що в орґанізмі поодинокі тканки затроюються і забивають себе взаїмно плодами переміни матерії. Колиб усунути ті витвори — то живі орґанізми сталиб безсмертні. Досі це можливе лише у лябораторійних дослідах, виконаних на дрібних вирізках тканок. Теоретично, колиб щось подібне можна було зробити з цілим орґанізмом, тоді він став би безсмертним як орґанізм протозоа, тих безсмертних одноклітинних істот.

В кожному разі у такому освітленні погляд Вайсмана, що безсмертність є невіддільною прикметою життя, зовсім не видається позбавлений слушности.

що хребетний стрижень, а саме та його частина де находиться осередок віддихання та обігу крови може знести недостачу кисня і затроєння двоокисом вугля не довше як 15 мінут.

Як рятувати?

Коли потопельник не віддихає, а серце ще працює, треба старатися привернути віддих штучним віддиханням. Колиж серце вже перестало „битися" треба віджчвних способів ратунку, таких як впорскування до жили чи до серця сильно побудливих ліків, та це може зробити тільки лікар, якого треба якнайскоріше прикликати.

Штучне віддихання найліпше робити методою Сільвестра. Потопельник мусить лежати, голова має звисати вбік. Долішню щоку треба витягнути вперед і також язик. Два асистенти беруть за рамя потопельника, і підносять догори руки потопельника, аж його лікті торкнуться потилиці. Так тримають його руки 2—3 сек. ,потім спускають долів, притискаючи їх до передньо-бічної сторони грудної клітки. Штучне віддихання треба виконувати щонайменше 2—3 години. В тім положенні при віддиханні виходить теж вода і не треба очищувати устної ями і горла з нечисті, через що тратиться багато часу, тоді як при рятуванні найважніше якнайскорше привернути віддих.

З віджчвних засобів найважніше впорскнути до серця адреналіну чи зробити дожильний впорск а 10 цм³ кораміни.

Лікар Б. Г.—а.

НОВА ОТРУТА.

На заході Польщі поширюється серед тамошньої людности новий, жахливий наліг, на жаль знаний і на наших землях (Лемківщина). Той наліг — це етерове пиянство. Заволікли його туди робітники, що бували в Німеччині на сезонових роботах, а піддержують пачкарі, що переносять його потайки з Німеччини.

Польська преса бє на сполох, бо етероманія це дуже шкідливий наліг, що у скорому темпі, скорше ніж алькоголь допроваджує цілі покоління до звироднiння. Особливо шкодить етерове пиянство на нервову систему людини, допроваджуючи її до усяких нервових хворіб і до божевілля, що ним нпр. заплатив за свій наліг славний французький письменник Мопасан — налоговий етероман.

На жаль і у нас головно на Бойківщині і Лемківщині цей жахливий наліг дуже поширений, а як дотепер боротьба з ним не дала ще поправи

В обіймах холодної води.

Майже кожного дня читаємо в новинках „Діла" вістки про смертні випадки утоплення підчас купелів. У дні великої спеки число тих випадків значно зростає, бо спека жене виснажених людей в обійми освіжливої води.

Причини утоплення бувають ріжні. Найчастішою причиною є те, що люди не вміють утримтись на воді і взагалі плавати. Коли особа, що не вміє добре плавати легкодушно вживає купелі на глибокій чи рвачкій воді, за небезпеки неважко.

Другою частою причиною, коли людина йде безсильно під воду це нагла прохолода поверхні тіла і нагле звуження кровоносних судин шкіри, через що підноситься незвичайно тиск крови в середині тіла. І може довести до наглої смерти. Така нагла прохолода виступає головно при скоках до води, коли з гарячого повітря організм нагло переходить у холодну воду. Іншою доволі частою причиною смерти з утоплення є діраві вушні тарабанчики по запаленнях вуха, через які вода вливається до середнього вуха і викликує сильні паморокн і втрату рівноваги тіла.

Щоб уникнути занадто швидкого звуження кровоносних судин шкіри добре є натерти перед довшим плаванням шкіру товщем чи кремом. Через те шкірні кровоносні судини корчаться поволіше і менше крови спливає до середини тіла.

Людей, що пішли під воду, треба рятувати щонайменше і найкоротше 20 мінут. тому

Сторінка без політики.

Що 100 років тому було віденською сензацією.

У віденському „Нвес Вінер Журналь" находимо цікаву статейку п. з. „Сто років тому у Відні...", де зібрані деякі факти, що колись їх уважали за сензацію.

100 років тому в театрі Йосефштадт виступав маґік Деблер, який одним стрілом з револьвера запалював 50 свічок і з одного капелюха витягав 500 квітиць, які розкидав між публикою.

100 років тому була у Відні в кабареті „Елізеум" печера, де росли правдиві пальми. На тих пальмах сиділи папуги і скакали малпи.

100 років тому у театрі Кертнертор виступала танцюристка Фанні Ельслер, що ввела новий танець, відомий у Росії „качуча". Вона танцювала з таким темпераментом, що деякі глядачі здирали із себе одяги і... поліція мусіла постійно інтервеніювати.

100 років тому у Відні 1-го травня відбувалися перегони людей у головній алеї Пратеру. Тих, що падали з утоми, збирав віз, який їхав за ними.

100 років тому у Відні ввели перший міський трамвай... з кіньми.

100 років тому заснували там товариство обезпечень для необережних візників. Коли хтось із гостей зазнав їдучи якоїсь шкоди, йому виплачували премію.

100 років тому Відень мав товариство, якого члени не мали обовязку здіймати капелюха на вулиці, щоб поздоровляти знайомих. Там висунули проект, щоб кожний член міг платити спеціяльний податок на бідних і за це міг причіпити собі відзнаку на капелюсі на знак, що він заплатив уже за незложений поклін. Проект не вдався.

Від 100 років люди щойно почали масово і прилюдно курити. Спочатку була думка заборонити курити на вулицях. Віденці переходячи побіч поліцая виймали з уст папіроску на знак пошани для влади як це роблять звичайні вояки, коли зустрічають високого старшину. Інакше поліцай мав право такого громадянина — арештувати. У Відні був наказ, щоб до циґар дочіплюти якусь охоронну бляшку з остраху перед... пожежою від іскри.

100 років тому у Відні почали у театрах заводити замість нафтових ламп... газове освітлення.

100 років тому у Відні мав великий успіх провінціяльний театрик із тресованими щурами переодягненими за ляльки. Щурі грали цілу комедію.

100 років тому у Відні від дому до дому ходила жінка, яка позичала пявки для тих, що потребували собі спустити кров і за якийсь час відбирала їх.

100 років тому продавали у Відні сірники, які запалювалися, коли було на них... дмухнути.

З усіх кінців світа.

Кожний знає, що Ісляндія — дикий невроджайний край. Там не ростуть пальми, навіть верби ні. Аж ось приходить звістка, що ісляндці займуться годовлею — бананів та інших південних овочів. У який спосіб? При помочі гарячих джерел, славних ґейзерів, що сприятимуть розвиткові пальм, спроваджених з Ямайки.

Англійський дослідник С. Ц. Смаллі винайшов спосіб, як можна тримати цілий рік городовину та овочі так, щоб не зіпсувалися. Дві-три години після того, як їх зірвати в городі чи саді, треба їх сховати у скриньки з воску і тримати у відповідно холодній температурі. Після того, як зняти віск, що їх покриває, треба чекати дві години, заки вони не дістануть своєї нормальної температури. Винахід має величезне значіння для торговлі і для боротьби з голодом.

Коло Лінцу відкопали побоєвище з IV. віку перед Христом з ріжними людськими кістяками.

У Монте Карльо трапилася цими днями у салі гри в рулетку небувала сензація. Кулечка, що паде на стіл з цифрами та коліровими полями 114 разів із черги падала на той самий колір — червоний. Згідно з рахунком імовірности треба кілька тисяч років, щоб знову повторилася така довга серія того самого коліру. Люди, які ставили в той день на „червоне" виграли величезні гроші, ті, що трималися „чорного", чекаючи на природну зміну „серії", протратили маєтки.

Загадка вулькану Кракатав.

Недавно грізний вулькан Кракатав знову пригадався світові своїм вибухом. Історія того вулькану і острову, що має ту саму назву є дуже цікава. 26. серпня 1883 р. вибухнув вулькан Кракатав, розсадив половину острову, другу половину прикрив грубою 7-метровою верствою попелу. Все життя на острові щезло. По тій катастрофі, що в цілім світі викликала деякі потрясення і бурі, уперше стануло людська нога на острові. Тоді острів був нагий і пустий, ні рослинки ні іншої істоти не було на ньому. Величина острову з 33 км. квадратових зійшла на 10 км. кв. Вчені природники цікаві були знати, чи на тім завмерлім ґрунті збудиться колись життя, чи замешкають колись іще якісь тварини; чи може острів на віки залишиться мертвий?

Тим питанням найбільше зацікавився зоольогічний інститут в Амстердамі. І тепер, точно в 55 літ по катастрофі Інститут вислав на острів експедицію. Голяндські дослідники зробили відкриття, що потрясло цілим науковим світом. Пятьдесять літ треба було, щоб Кракатав покрився буйними рослинами. Острів ожив. 623 родів тварин і птахів загніздилося на острові. Цікаво, що на острів знайшли собі дорогу також щури, ящірки, навіть вужі. Як вони там дісталися ніхто не може збагнути. Те, що ростини там є, вчені пояснюють тим, що вітри та птахи занесли їх на острів. Вчені ствердили ще, що в 15 років після вибуху Кракатав появилися на острові перші комахи: павуки, блощиці, хрущі, мухи і метелики. Тоді то єдиною рослиною на острові були водорослі. Комахи і слимаки прийшли на острів із птахами, рибами, із вітрами та морськими течіями. Птахи перші самі найшли собі дорогу. Питання, як на острів дісталися ялики, ящірки і вужі? Найближчий острів від Кракатав віддалений на 200 миль. Отже годі повірити, щоб ті вужі, ящірки тощо могли зробити таку велику дорогу. Та правдою є, що голяндські вчені між 623 родами живих істот найшли навіть великі вужі: кілька питонів, між ними один велитень, почувалися на острові знаменито.

Нерозяснені дива йоґів.

Европейські вчені та дослідники стараються віддавна відкрити деякі таємниці індійських факірів, здебільша безуспішно. Індійці не допускають до себе людей іншої раси та культури, а їх „чудотворці"-йоґи творять такий щільний гурт, що дістатися до нього стороннім неможливо. Неодне неймовірне в наших европейських очах явище можна повсянити автосуґґестією чи ріжними „штуками", відомими жерцям „чорної магії", де до ріжних прикмет сильної волі, престидиґітатори додають теж трохи ошуки. Але є теж явища, перед якими найбільше досвідчені вчені, стають безсильні, признаючи, що вони таки — трапилися. Ось один із них, анґлієць Геофрей В. Шарпер, що віддавна досліджує йоґів, наводить кілька прецікавих прикладів.

Як йоґ може щезати.

Кілька років тому один вищий анґлійський старшина опинився у славнім тибетанськім манастирі „Будда Гая". Сам ігумен цього манастиря Таші Лама зробив йому цю честь і в доказ великих заслуг анґлійця, прийняв його особисто. Таші Лама мав славу — йоґа. Анґлієць звернув розмову на „чудеса" йоґів і висловив бажання сам колись переконатися в їх правдивости. Йоґ не відповів нічого, тільки усміхнувся і зараз за одну мить розширилися з дива очі анґлійця — йоґ щез із свого місця. Анґлієць не був сам, а в товаристві прибічної сторожі старшин. Вони всі почали шукати за йоґом надаремне. А коли вернулися до кімнати-вітальні, побачили якогось бідного прочанича, що клячав перед кріслом Таші Лями. Крісло було порожнє і за мить знову Лама сидів на ньому.

Масова суґестія та сильна воля.

До того самого типу масової „суґестії" належать численні штучки факірів, загально відомі. Нпр. факір кидає у повітря грубий шнур; цей шнур повисає, якби перемінився у дрючок. Хлопчина вилізає вверх цим мотузом і там угорі щезає. За хвилину всі бачать, як шнур і хлопчина, що прийшов разом із факіром, сидять спокійно на піску. Нікому з европейців не вдалося фотографувати таких явищ, бо плівка апарату не схопить — омани очей. Але бувають випадки, коли фотографічний апарат записує дива. Один анґлійський майор привіз фотографію, де видно, як факір підпершися на цінку лівою рукою лежить поземо у повітрі, якби на столі. Факір був у трансі і можна було перевірити, що під його тілом нема підстави. Це явище „левітанії" нарушує закон притяжности землі. Такі явища, як спромога ходити босими ногами по гарячих вуглях або цвяхах, ствердженні незвичайною силою волі факірів, що стають нечутливі на біль. Факіри вміють теж переходити у стан глибокого сну, що нагадує смерть, всі органи стримують свої функції; у такому стані вони можуть лежати тижні і місяці, поки хтось не збудить.

НЕ ЛЕҐЕНДАРНИЙ ЗМІЙ, А МАМУТ.

Недалеко манастиря Норбертанок у Кракові купався у Вислі якийсь Йосиф Нахая і натрапив на якусь велику кість. Як витягнув її на берег, усі побачили жахливо велику пащу якогось звіра. Та знахідка стала великою сензацією в Кракові. Всі люди одноголосно погодилися з тим, що ця паща — це паща леґендарного вавельського змія, що був тріс, бо випив забагато води, тоді, коли зїв барана зі сіркою, коли то хитрий Кракус йому його підкинув. Тою пащею зацікавилися і вчені. Вони ствердили, що це не є ніяка паща якогось там леґендарного змія, а в дійсности — паща мамута. Замість віти до паноптікум, щоб страшити діти, її передали до музею.

ЕМІҐРАНТИ З XVII. СТОЛІТТЯ.

В північній Америці відбулося величаве свято 300-ліття шведської кольонії „Нова Швеція". З того приводу тепер відкрили у Ґетеборгу прегарну виставу річей, що є суто звязані з історією шведської кольонії в Америці. На виставі можна оглянути цілий ряд цінних експонатів. Між іншим є там оригінальний опис пригод, які їх зазнав і описав швед Пер Ліндерштрім у „Новій Швеції" від року 1632 до 1655. Той опис ілюстрований самим автором, з знайшли його в шкільних бібліотеках в місті Лінкіпінґ. Між незвичайно цікавими документами, перше місце займає спис виряду тодішніх кольоністів. Серед річей, що були обовязковим багажем для еміґрантів, знаходилися, між іншим деревляні тарелі, деревляні горнятка, та біблія і молитовник.

В найближчих днях мають прикрасити виставу єдиною того роду мапою північної Америки, що її зроблено на початку 17 століття. На цій мапі є гарно зілюстрована „Нова Швеція". Мапа покищо находиться в Льондоні і звідтам мають її надіслати.

ВЕСЕЛЕ

Між приятельками.

— Степан завсіди каже мені, що я — його єдина думка.

— То він мусів бути вчора в кіні з одною із своїх підсвідомих думок.

Оповістка для автомобілістів

Управа одного анґлійського міста вивісила на дорозі перед містом такі оповістки:

„Хто їде поволі, той побачить наше гарне місто. Хто їде за скоро, той побачить нашу ґану вязницю."

Заборонили дитячі садки в Каменеччині.

Повітове старосто в Каміниці Стр. письмом до ч. В. 10. з дня 21. VI. 1938. заборонило вести дитячі садки в 16 місцевостях, а саме: Банюнині (чисто українське село, без латинників), Горпині, Діділові, Грабовій, Железхові Вел., Купчі, Ланах Польських, Неслухові, Ріпневі, Спасі, Стрептові, Язениці Руській, Верблянах, Чучманах, Гуминських і Хрекові, мотивуючи тим, що у вище згаданих місцевостях іствуватиме гмінна півкольонія самоуправна і тому рівночасне ведення українського дитячого садка, мовляв недоцільне.

Більшість із цих заборонених садків належала до наших найкращих садків у повіті. Про їх вивінування кружки РШ. в дотичних селах подбали якнайкраще. В багатьох селах було надане при садках спільне доживлювання для найбідніших дітей. Родичі цих дітей, ідучи в поле, часто-густо лишають дитині одну суху паленицю, як харч на цілий день. І діти нераз мліли з голоду, на що маємо докази от хочби в Горпині, де саме заборонено вести дитячий садок, в якому найбідніші діти діставали молоко і хліб, ба навіть горячу страву. В той спосіб садок приносив велику поміч найбіднішим дітям у часі переднівку.

Так зв. самоврядні півкольонії, організовані не самими родичами дітей та ведені нефаховими силами, не приносять для української дитини найменшої користи. В такій самоврядній півкольонії ведеться садок у нематірній мові, яка для три — чи семилітної дитини є незрозуміла; до того й молитва ведеться в неукраїнській мові, що згори противиться основним засадам педагогіки та постановам самої конституції Р. П., яка ґарантує свободу релігійних та національних почувань усім громадянам.

—o—

Районове ювилейне свято „Просвіти" у Винниках.

В неділю 17. липня вшанував район Винники к. Львова ювилей „Просвіти". Ранком по привитанні делегатів хлібом-сіллю та квітами перед місцевою читальнею вислухали учасники богослужби під церквою. Богослуження в намірені „Просвіти" відправив о. крил. Гірняк в асисті о. Іваниця з Миклашева й о. Оляновича з Лисинич. Прекрасну проповідь виголосив о. Осташевський з Підберізців. Проповідник підкреслив співпрацю рідної Церкви і духовенства з „Просвітою", яка від самого початку своєї діяльности таксамо тісно співпрацювала з Церквою і ствердив, що тільки тісна співпраця Церкви і „Просвіти" дає запоруку кращої майбутности українського народу.

Після богослуження рушив процесійний похід — при участи згаданих оо. духовних та ще о. Романчукевича, о. д-ра Богонюка, о. Стасишина й о. Скульського — на площу УСК. „Дніпро". Тут відправлено панахиду за покійних членів читальні.

По панахиді відбулося торжественне піднесення національного прапору, при чому відіграно національний гимн. Потім хори й орхестри та зорганізовані учасники передефілювали перед делегатами: секр. М. Дужим, членами Виділу ред. М. Таранько і дир. Миговичем, дир. С. Маґалясом і нач. П. Петриком. Святочну промову виголосив з питомим собі хистом секр. Дужий, вказуючи на подвійний ювилей: хрещення України і 70-ліття „Просвіти", на звязок великої події над Дніпром тому 950 літ і заснування „Просвіти" тому 70 років та на міць духа народу, що випливає з тих двох епохальних подій. „Просвіта" орґанізує ту духову міць з такою силою, що притягає і скріпляє всіх нас, колиж до тої сили додамо ще віру, то хочби які супротивні сили стали проти нас, ми встоїмося, бо духа і сили його ніхто знищити не зможе. Перервану рясними оплесками промову закінчив промовець виголошенням за всіх присяги на вірну службу народові з „Просвітою". Слідували дальші точки програми, на яку зложилися продукції хорів, рецитації, деклямації і продукції орхестр. У виконанні програми взяли участь хори з Винник, Германова, Глуховчич, Грибович Вел., Гаїв, Миклашева, Лисинич, Підберізець і Підборець, разом 208 співаків. Орхестри з Лисинич, Миклашева, Підберізець і Підбірець, разом 56 інструментів. Участь у збірних рецитаціях взяла молодь з Гаїв, Глуховчич, Миклашева і Підберізець, разом 61. На закінчення відспівали злучені хори в супроводі орхестри національний гимн. При прекрасній погоді свято закінчилося в год. 18.

Годиться висловити признання учасникам свята, зокрема членам хорів, орхестр та рецитаторам з подальших сіл, що не жалували труду взяти участь у програмі. Признання належиться теж декляматоркам за гарно виголошені деклямації (А. Курдидика: „Просвіта" і Ю. Шкрумеляка: „Казка про Велитня"). Одно трохи прикро вражало: не на всіх українських домах видко було ювилейні наліпки „Просвіти", а цеж у день свята в місцевости для всіх українців обовязкове. Гість.

Зворушливий привіт.

„Просвіта" дістає в своїм ювилейнім році дуже багато щирих привітів від своїх філій і читалень, як і від інших установ та від поодиноких громадян. А всі ті привіти свідчать про вірну відданість „Просвіті" і всі зворушливо сердечні. Деякі з них дуже оригінальні, написані з великим поетичним хистом.

Та мабуть не було ще дотепер такого привіту, як оце дня 19. липня вписали його в хроніку „Просвіти" українці з західних окраїн нашої землі. Цікавий він і зворушливий тим, що „Просвіту" витають її діти, які вже, на жаль, не говорять по українськи. Та нехай сам привіт говорить за себе:

„My Ukraińcy z pod Rzeszowa (nie mówiący i nie piszący po ukraińsku) z okazji swojego pobytu we Lwowie składamy poklon najpiękniejszej Przewodniczce Naszego Narodu — Macierzystemu Towarzystwu „Proswita" w Jej jubileuszowym roku". (Йдуть підписи).

„Просвіта" і ми всі радіємо таким привітом бо безперечно автори його — щирі українці хоча не говорять уже рідною мовою. Але цей привіт повинен також пригадати нам усім на наші обовязки супроти „Просвіти", яка м. і. поклала собі за мету виховувати в національнім дусі теж українців на найдальших окраїнах, щоб і вони стали українцями не тільки духом і серцем, але й рідною, тепер призабутою мовою.

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС „ДІЛА" Ч. 17

…РИНА БАЛАГУРСЬКА. 3

Товариський зїзд.

Погладив обох хлопчиків, що вже в згоді …ривали рештки гриви з кінської голови і за… вихід до своєї кімнати. Застав жінку, як писала безупину. Здавалось, що гадка за ґадкою …литься в неї на білому папері. Нараз у тишу кімнати впадає оклик Ірки:

— Що то знов?

Іван підійшов до неї подивився на пляму на папері і засміявся.

— Муха — не видиш, втопилася була в чорнилі, а ти її витягнула з пером у великім письменницькім запалі. Теж певно якась невдала письменниця. Случайно Ірцю, знаєш, залиши ти …вої писання. Та здохла муха на твому рукописі — це недобрий знак. Не дістанеш першої нагороди, або взагалі і не надрукують.

„Іван Тиранський сидів у клюбі опертий вигідно в фотелі і мішав карти..." прочитав Іван …рукопису, схилившись над бюрком. …перервав і прибираючи траґічну позу, …:

— Чи той Іван Тиранський, то може я?...

— Авжеж — потвердила Ірка.

— Бій-жеся Бога, жінко, ти хіба не викуєш цього прізвища від слова „тиран"?

— А власне, що так — кивнула головою.

— Гарна історія, я — тиран... Та було бо… …іна, а не моїм витирати кути якоїсь там новелі. Можеш його назвати Стефаном чи як...

— Не можу — Стефан то була моя перша любов. Не випадає... — противилась Ірка.

— Ага, а рідного чоловіка то випадає називати тираном! І що ще?! Я граю в бриджа... Та хтож мене видів при бриджі, питаю тебе? Я-ж за картами не дуже, часом хіба десь тарока заграю, оттак для товариства. Але бриджа? І то має бути правда? — удавав обуреного.

— То нічого — так мені виходить з ситуації. Мусиш грати там бриджа.... То зрештою модніше... — запевняла Ірка і знов перевернула свіжу картку.

Іван читав далі. Робилося йому щораз більше неприємно, бо ті, що його знали і чули дещо про той смішний епізод, що його тепер з такою насолодою витягала жінка на денне світло — напевно пізнають його і в сій новелі як героя, дарма що прізвище змінене. Був злий на себе, що сам піддав жінці таку гадку, а на жінку, що саме його коштом хотіла інших бавити.. Та правду сказавши глупо було ображуватись чи забороняти, щоб не зробитись смішним в очах жінки. Зрештою не мав певности, чи таку писанину видрукують. Отже не було чого і бучу збивати. — А про літературну нагороду думати — це-ж була пуста фантазія... яку так легко вдалося йому засуґерувати його жінці. І бачив вже в уяві дві можливости, обі для нього немилі. Або новелю видрукують (але не буде преміована), а він в ній як комічний герой: тут амбіція його буде подразнена. Або новелю відкинуть і з того вийде траґедія новоспеченої письменниці: прикро йому за жінове розчарування. В однім і другім випадку позитивною висліду в формі 50 зл. нагороди не буде. Отже лиш даремний труд... А хто тому буде винен?... Очевидно ніхто інший, тільки він.. А най то... лихо возьме!

Закурив папіроску, щоб найти серед клубів диму якусь спасенну гадку. Хвилину надумувався і врешті рішився.

— Слухай голубко, зробімо інтерес... Я дам тобі тих 50 зл., що на убрання, їдь собі вже на той зїзд, а лиши то писання, згода?...

Був певний, що переміг, хоч була це Пиррова побіда. Все одно, не міг дивитись, як жінка пише, що їй у голову влізе, якісь дурниці, а він не всилі її спинити. Жінка перестала писати. Подивилась на записані картки, відтак на чоловіка і спитала:

— Чи ти поважно?

А коли побачила його поважну міну, стала надумуватись. Іван почав вже жалувати своєї обітниці, шкода йому стало убрання. „Ех, треба було якимось дешевшим способом її спокусити. А він вирвався, як який дурень. Також не мав роботи? Сьогодні рішуче у нього пеховий день!!...

— Не хочу. Не потребую. Тримай собі свої гроші! — кликнула Ірка вперто. — Я собі зароблю. Ти мені потім лиш вигладиш рукопис, а може будуть які прогріхи проти правопису — то... —

— О, що то, то ні! Щоб я якісь пашквілі на себе та ще й вигладжував!... Про мене, пиши, беви потім залізко і вигладжуй...

(Докінчення буде).

Англійська преса про смерть

ГЕНЕРАЛА ТАРНАВСЬКОГО

Українське Бюро в Льондоні негайно по одержанні телеграми із вісткою про смерть ген. Тарнавського вислало відповідні згадки до англійської преси.

„ТАЙМС“ з 5. липня подав: „Дня 30. червня (помилка в даті спричинена тим, що в телеграмі не було подано дня смерти) помер у Львові визначний український громадянин, генерал-четар Мирон Тарнавський, у 69-му році життя. За Австрії був він командантом Коша Українського Леґіону, підчас українсько-польської війни командантом корпусу. В літі 1919 року проводив він Українською Галицькою Армією, що заняла Київ від большевиків. У 1928 р. вибрало його українське громадянство сенатором у Польщі, але він вибору не приняв, заявляючи що йому булоб важко брати участь у нарадах з тими, проти яких він боровся зі зброєю в руках за незалежність свого народу. Смерть його болюче відчув увесь український нарід“.

Подібну вістку подали й інші часописи. Дня 15. липня подало Українське Бюро у своєму черговому звідомленні довшу посмертну згадку, яку розіслано до 230 провінціональних часописів. **(Укбюро, Льондон).**

МІН. БЕК У ДАНЦІҐУ.

Від минулого понеділка перебуває в Данціґу на відпочинку мін. Бек у ґенерального комісаря Польщі в Данціґу мін. Ходацького.

—o—

ҐПУ ПІРВАЛО СЕКРЕТАРЯ ТРОЦЬКОГО?

Орґанізація французьких троцькістів повідомляє прокуратуру, що 12. ц. м. пропав без сліду в Парижі Рудольф Кичман, що перебував під фальшивим призвищем Бертрана. Він був колись секретарем Троцького, а тепер секретарем „IV. Інтернаціоналу“ (троцькістів).

Передвчора приятелі Кичмана дістали лист висланий з Бернінґну 15. ц. м. з підписом Кичмана; вони твердять, що підпис сфальшований.

—o—

ЩЕ ОДИН ІНЦИДЕНТ НА МАНДЖУРСЬКО-СОВІТСЬКІЙ ГРАНИЦІ.

На східній границі Манджурії, коло Гуліну (350 км. на північ від Владивостоку) совітські вояки обстрілювали станицю японської жандармерії та поранили одного підстаршину.

Манджурське міністерство закорд. справ вислало протест до совітського ген. консуляту в Харбіні.

НОВИНКИ.

— ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

— ПЛАТІТЬ ТОЧНО ПЕРЕДПЛАТУ! ПРИСИЛАЙТЕ ЗАЛЕГЛОСТИ! Ш. Передплатників просимо вирівняти залеглости, бо стримаємо висилку часопису! Присилайте точно щомісячну передплату, бо інакше не дістанете книжки зі щомісячної Бібліотеки „Діла“! Наш часопис найдешевший, бо крім 10-ти сторінок найкращої щоденної газети та 16-ти сторінок під неділю, — даємо точним передплатникам щомісяця даром одну прегарну і вартісну книжку величиною від 10—15 аркушів друку. Точний передплатник „Діла“ складає за рік Бібліотеку „Діла“ з 12 томів.

— Залізничі знижки на Східні Торги. Міністерство комунікації признало учасникам цьогорічних Східних Торгів у Львові, що відбудуться від 3. до 13. вересня ц. р. залізничі знижки з поворотом у висоті 75 проц. На основі карти участи можна приїхати до Львова в часі від 1. до 12. вересня, виїхати зі Львова назад від 3. до 16. вересня. Карти участи, видані заходом Ліґи піддержки туристики можна купити в ціні 3-ох зол. на всіх більших стаціях, у бюрах „Орбісу“, „Ваґонс Літс Кук“ і „Франкополь“. Подорожні, які виїзджають з менших залізничих стацій, повинні замовити карти на кілька днів наперед перед виїздом, щоб могли дістати карту участи. Далі повинні остемплювати в касі залізничої стації карту участи при купні повного білету до Львова, щоб могли дістати 75 проц. знижку з поворотом зі Львова. Остемплювавши карту участи в адміністраційнім бюрі Східних Торгів власник карти дістане безплатний білет на Східні Торги і карти з купонами, що уповажнюють до знижених цін за побут у гостинницях, до знижкових цін білетів до музеїв і т. д.

— Хто виграв на льотерії? Минулого вівтірка, першого дня тягнення впали такі більші виграні: Стала денна вигра 5.000 зол. впала на ч. 15531; 25.000 зол. на ч. 115999; 10.000 зол. на ч. 83195, 136789; 5.000 зол. на ч. 7133, 51354, 58632, 84940, 97178; 2.000 зол. на ч. 83836, 103228 110144, 133839; 1.000 зол. на ч. 26902, 27156, 58677, 122662; 500 зол. на ч. 7022, 73467, 94351, 142389, 145622, 154542, 159413; 250 зол. на ч. 1272, 4042, 9714, 10526, 11257, 15503, 17367, 20275 23769, 27304, 37736, 38929, 43699, 45011, 56751, 60668, 62246, 64571, 65885, 70636, 83027, 83580, 8930, 91555, 94517, 98823, 106572, 112141, 123913. Минулої середи, другого дня тягнення впали такі більші виграні: 25.000 зол. на ч. 29827; 10.000 зол. на ч. 130179, 141870; 5.000 зол. на ч. 11438, 21561, 36714, 85064; 2.000 зол. на ч. 13528, 21540, 37366, 87226, 105608; 1.000 зол. на ч. 11498, 20700, 39138, 73215, 76213, 92236, 99266, 107460, 121155, 152499; 500 зол. на ч. 3569, 16142, 25607 48523, 69702, 4492, 96520, 153669.

— Ревізії й арештування на Волині. Поліція з Луцька перевела ревізії в кількох молодих хлопців у селах Смоличові і Литві коло Торчина. Опісля арештувала трьох хлопців та одну дівчину і відвезла до арештів у Луцьку під закидом комуністичної діяльности.

— Закривають українські молочарні на Волині. Молочарські станиці, в селах Новащеві і Хорлупах, що належать до Районової Молочарні у Воротневі, мусіли припинити свою діяльність на домагання адміністраційної влади. Не врятувала їх від ліквідації навіть доставка масла через свою Районову Молочарню до Польського „Звйонзку спулдзєльні млечарскіх і яйчарскіх“ у Луцьку.

— Драматична стріча на Левандівці. Перед 4-ма роками 24-літня Софія Колос, кравчиня зі Львова, пізнала в Чорткові підчас побуту у своїх свояків, Теофіля Валеску з Румунії, який заявив, що є фризієром з Черновець. Незадовго обоє повінчались і поїхали до Черновець, де молода жінка довідалася, що її чоловік є фризієрським помічником. Одначе молода жінка махнула рукою і рік життя минув швидко молодятам. По році Валеску пішов до війська, звідкіля по кількох днях утік і від того часу пропав за ним слід. Не маючи засобів до життя його жінка вернулася до Львова, де кравецтвом заробляла на життя. На днях стрінула свого чоловіка на Левандівці з іншою жінкою. З радістю кинулася в обійми свому чоловікові, який її брутально відштовхнув і заявив, що її не знає. Бідна кравчиня довідалася, що її чоловік оженився у Львові з іншою жінкою. Справа опинилася в суді.

— Пропала служниця мов камінь у воду. До І. комісаріяту поліції у Львові зголосилася Янїна Барачова (вул. Хорущини ч. 22) і заявила, що від 15. ц. м. її 22-літня служниця Станислава Котюшко виїхала до Луцька в родинних справах і дотепер не вернулася. Котюшко дуже гарна дівчина, просила її, щоб могла виїхати на кілька днів до Луцька в родинних справах. Барачова згодилася з тим, що найдалі за 3—4 дні вернеться до Львова. Тому, що не приїхала в означеному дні Барачова написала до її нареченого Луцького, який негайно відповів, що Котюшко взагалі в Луцьку не була. Тепер поліція шукає за молодою гарною служницею.

— Львівська хроніка. Минулого вівтірка кишеневий злодій витягнув у Ринку Софії Курасьовій 10 зол. з торбинки і втік. — Перекупці Катерині Маюковій пропало теж 30 зол., але поліція арештувала негайно злодія П. Гнатишина (вул. Урбана ч. 6). — З домівки „звйонзку оброньцуф“ при вул. Театинській невідомий злодій відімкнув підробленим ключем двері і вкрав машину до писання. — Поліція уладила минулого вівтірка пополудні облаву на циганів у Львові арештуючи 39 осіб, з яких 7-ох пошукує влада за ріжні провини.

— Краєва хроніка. З помешкання адвоката д-ра І. Левенталя в Перемишлі невідомі злодії вкрали 160 зол. долярів, 1.100 зол. і щадничу книжечку на 700 зол. Поліція арештувала під замітом цієї крадежі його служницю Л. Ставко. — В поїзді з Хирова до Загіря невідомий злодій украв адв. д-рові Ґотданкові, який їхав на відпочинок з родиною, 600 зол. і тому адв. Ґотданк мусів вернутися до Перемишля. — В с. Михальче, пов. Городенка затонув підчас купелі Ян Твардовський. Його тіла не віднайшли. — В с. Поверхові втонув підчас купелі у Дністрі 30-літній Х. Ганущак. Його тіла не знайшли. — Михайло Миськів з Погорець, пов. Рудки упав з черешні і повис на колі від плоту, що пробило його наскрізь. Його відвезли до шпиталю в грізному стані. — В ріці Стрий утопився підчас купелі кс. Владислав Гадух, езуїт зі Львова, який приїхав до Кохавини з кількома священиками на відпуст. По богослуженні пішов з іншими священиками купатися до ріки Стрий, де затонув. Його тіло швидко витягнули на беріг, але не вдалося його вже привернути до життя.

— Хто плянував атентат на полк. Коца? Польська преса пригадує, що на днях минув рік від атентату на полк. Коца у Сьвідрах Малих коло Варшави. „Роботнік“ з 20. ц. м. (ч. 199) звертає увагу, що влада безпеки й органи виміру справедливости повинні вияснити бодай, до яких висновків дійшли в цій справі. Можна сподіватися, що слідство не виявило мотивів атентату ні середовища, з якого вийшов атентат. У такому випадку слід це ствердити. Можна теж здогадуватися, що слідство йде далі, але і це слід ствердити, бо годі міркувати, що зі слідством сталося так, як з краплями води по дощі. Ґрабовський — пише „Ґонєц Вечорни“ — заявив у соймі, що слідство йде далі, отже третя можливість не входить у гру. Залишаються ще дві перші можливости...

— Дивний випадок. 35-літня Ярошевичова зі села Курани пішла до лікаря у Білостоку, який ствердив, що вона приведе на світ неживу дитину. Тимчасом по кількох днях Ярошевичкова привела на світ живу дитину і по дальших двох днях почала навіть працювати. Одначе тоді дістала сильні болі так, що мусіли відвезти її до шпиталю, де привела на світ ще двоє неживих дітей. Її стан дуже важкий. Лікарі дивним випадком живо зацікавилися.

— Намагалися знасилувати в самоході. З Сребрна верталися до Лодзі Марія Збих і Станислав Грабовський. По дорозі сіли відпочати в рові. За хвилину надіхав самохід від Константинова і спинився перед Ґрабовським та його товаришкою, які відпочивали. Зі самоходу вийшли і сів Ян Зингер і Талей Біньковський з Лодзі, заявили, що є агентами поліції і мусять їх забрати зі собою, бо схопили їх на неморальному вчинкові. Опісля всадили обоїх силоміць до самоходу

Що писало „Діло“ 50 років тому.

Субота, 21. (9.) липня 1888.

„ВСЯКЕ ХИТРУВАННЯ УСУНУТИ НА БІК“.

Реферуючи брошуру д-ра Фішгофа про мовну боротьбу в Австрії „Діло“ цитує такий уступ:

„Австрія, що має в собі елементи німецький, славянський та романський, залишиться так довго захистом Заходу, як довго забезпечить тим елементам національний розвиток. Кожна партія, що хотіла би на тій дорозі (рівноуправнення тих народів) спинити, виставляє Австрію і себе на найбільшу небезпеку. Були би це атентат на життєві інтереси нашої держави. Але славяни не повинні змагати до супремації над німцями вже з огляду на те, що Німеччина стоїть за Австрією, ані австрійські німці не повинні огірчувати славян, яких помочі Австрія на Сході потребує. Не йде тут про ніяку анексію, але про витворення атракційної сили, іменно супроти балканських народів. А чи зможе Австрія витворити таку атракційну силу, коли вона своїх славян буде гнобити? Кожний посол, що не йде за хибними інстинктами, але кермується розумом, мусить всіх своїх сил докладати, щоб усунути внутрішні роздори. Супроси такого важного історичного завдання треба всяке хитрування і всяку малодушність усунути набік“.

Очевидна річ, Австрія ніколи не послухала того розумного голосу.

ЗІЗД ЦІСАРІВ.

„Російська преса витає приїзд німецького цісаря симпатично, але стримано. „Новое Время“ називає цісаря Вільгельма післанцем мира і каже: Росія не противилась в нічому, щоб Німеччина злучилась в одну державу і тому домагається такого німецького відношення до змагань славянських народів, що хочуть злучитися духом з Росією й коло неї згрупуватися.

ДОБРИЙ ЛІК

„У Васильківцях коло Гусятина впав один селянин з дерева і дуже занедужав. Тоді його мати, Ганусьова Мальська, пішла до тамошньої „лікарки“ Голодної (вона так називається) і та ворожка дала якийсь напиток, який назвали дванацяткою. Жінка недужого дала чоловікові пити того ліку, тоді сама Ганусьова випила його. Від того почала дуріти, їй привиджуються якісь паничі і гості, за якими кидає сокирою. В додатку погостила вона тим ліком своїх сусідів, що теж від нього дуріли і билися між собою цілу ніч“.

ду і поїхали у напрямі Лодзі. Переїхавши 300 м. самохід затримався будьтоби внаслідок дефекту. Тоді Біньковський вислав Грабовського, щоб приніс з дому свої документи, бо хоче його звільнити. Ледви Грабовський відійшов — Біньковський намагався знасилувати Збихівну, якій на щастя прийшли з допомогою доокличні мешканці і віддали обох злочинців поліції.

— **Нові поміри Ледового Океану.** Географічний інститут у Гельсінках приступив до помірів північних країв. У цій справі скликано спеціяльну конференцію, на якій делегати Норвегії і Фінляндії висували свої пляни. Плян праці обіймає передовсім нові поміри Ледового Океану, що їх почнуть від місцевости Петсамо.

— **Будова палати для іранського престолонаслідника.** Шах Ірану Різа Пагляві рішив вибудувати в Каїрі палату для свого сина, престолонаслідника, який заручився в останньому часі зі сестрою египетського короля. Кошти будови обчислюють на суму 250.000 фунтів. Іранське посольство веде вже переговори у справі купна площі над Нілем.

— **Літак відважного летуна до музею.** Відважному летунові Корігенові, який без дозволу перелетів на старому літакові Атлянтійський Океан, висловила летунська влада в Ню-Йорку догану, не зважаючи на те, що лет закінчився успішно. Посадник м. Сен Люї, з якого походить Коріген, повідомив летуна в Дебліні, що місто рішило купити його літак до музею.

— **Корабель пішов на дно.** На ріці св. Лаврентія пішов на дно корабель „Асканія“, що за 13 років перевіз тисячі емігрантів з Европи до Канади. Корабель розбився на підводних скалах ріки св. Лаврентія 150 миль за Квібеком. Вода залила вмить кілька комір. Пасажири чули зудар, але не зорієнтувалися в чому діло і пішли спати. Вночі надплили рятункові кораблі і забрали рано 400 пасажирів так, що ніяких жертв у людях не було і не дійшло теж до переполоху, хоч міг вибухнути тимбільше, що корабель був віддалений понад 25 миль від берегів ріки. Катастрофою корабля затривожився банк Канади, бо „Асканія“ віз півтора міліона долярів у золоті до англійського банку. Катастрофа „Асканії“ є першою, що її занотовано на ріці св. Лаврентія від багатьох літ.

— **Наглий приїзд кн. Миколи на похорон.** Минулого вівтірка прилетів до Букарешту літаком кн. Микола, брат румунського короля Карла з Венеції, де живе на вигнанні. Кн. Микола поїхав негайно з Букарешту до Сіная, де замешкав у королівській палаті. По молитві перед домовиною своєї матері кн. Микола пішов до палати короля Карла, який затримав його на обід. Оба брати не виділися від жовтня м. р., коли то кн. Микола виїхав з Румунії на вигнання. Політичні кола підкреслюють, що з нагоди приїзду кн. Миколи до Букарешту привітали його з почестями, що їх віддають членам королівського дому.

— **Сильний землетрус у Греції.** Минулої ночі мешканці Атен і цілої Аттики відчули сильний землетрус, що тревав 20 хвилин. У селі Паляній землетрус був спеціяльно сильний, бо майже всі доми знищені. Число вбитих і ранених дуже велике. Інші села теж частинно знищені. Влада вислала рятункові експедиції.

— **Арештування емігрантів з Австрії.** Чеська преса пише, що на днях перейшло чеський кордон коло Знойма в полудневій Моравії багато утікачів з Австрії. Поліція перевела масові арештування на граничній дорозі і в синагозі Селекс, щоб відставити утікачів назад до німецького кордону. Щойно внаслідок інтервенції у краєвім уряді у Брні виєднано дозвіл на побут утікачам у Брні.

— **Грім убив 38 овець.** В місцевости Ґувея грім ударив у стадо овець, що паслися, і вбив 38 овець. Ні вівчар ні вівчарські пси не потерпіли від грому.

— **Ріжні вісти.** У Швайцарії перебуває тепер кількох королів, як туристів, а саме: бельгійський король, королева Голяндії Вільгельміна і б. еспанський король Альфонс XIII. До Швайцарії приїхав теж італійський амбасадор у Лондоні Ґранді з дружиною. — Дружина Франкліна Рузвельта, третього сина през. Рузвельта привела на світ сина. Це вже восьмий внук през. Рузвельта. — Дня 8. вересня ц. р. приїжджає до Піщан на тижневий побут альбанський король Зоґу з дружиною. Король візьме участь в ловах, що їх організує в його честь гр. Каролі. — Турки рішили установити в санджаку Александрети неділю відпочинковим днем, замісць пятниці. — Князь і княжна Віндсор виїхали минулої середи своїм яхтом на Капрі. — Литовська преса пише, що мін. Бек вибирається з візитою до Осльо.

З кіна.

КІНО „КАСІНО“: „КАДЕТИ МАРИНАРКИ“ І „ЖИТТЯ ВДВІЙКУ“.

Американські фільмові виробництва використовують організацію кадетської школи американської маринарки для фільми, які мають на меті показати молоді та світові, які є прикмети американських моряків. Молоді хлопці які проходять школу в кадетській школі навзаводи жертвують собою, щоб підтримати високий ідеал дружби, солідарности та геройства американських моряків. У цій фільмі зображена дружба трьох студентів першого року; вони походять із ріжних суспільних кляс і кожний має іншу вдачу. Вони приймають свої обовязки у школі з гумором, з молодечою фантазією, часто і не без бунту. Велику ролю грає в їх студіях момент мячевих змагань, що як звичайно виведені дуже живо на екрані.

Друга фільма „Життя вдвійку“ це любовна історія одного молодого маляра, що пішов за нерозсудливим поривом. Головні ролі грають Роберт Монтґомері та Росалінда Рассель.

Подяка.

Оцим почуваюся до обовязку зложити подяку Товариству взаїмних обезпечень на життя „КАРПАТІЯ“ у Львові за скоре й без зайвих труднощів виплачення повної обезпеченевої суми по мому бл. п. Мужеві о. Володимирові Котисові, пароховi в Ульвівку, пов. Сокаль.

Скоре та акуратне виплачення обезпеченої суми уповажнює мене поручити це єдине українське Товариство обезпечень на життя „КАРПАТІЯ“ у Львові найширшим колам української суспільности.

Ульвівок, 19. червня 1938.

Марія Котис.

Дописи.

ЖУРАВНО.

Дозвіл на дитячий садок під спеціяльною умовиною. Повітове старство в Жидачеві письмом з липня ц. р. дозволило на ведення дитячого садка Р. Ш. у Журавні з тим, що до програми праці садка вставило і свою окрему точку — гимн Польщі. Повний текст цього гимну доручено зі старства разом з дозволом поштою.

„Апостоли“ від шляхти. Якісь два підозрілі типи волочаться по селах Журавенщини і пробують закладати „шляхотські кола“. Недавно забрили вони і до забутої Богом та людьми Корчівки, бо довідалися, що там багато наших селян з прізвищами на „ський“ і „цький“, щоб там заложити таке „шляхотське коло“. Одначе до цього „кола“ ніхто не вписався. Всеж таки оба „апостоли“ запевнили своїх зверхників у Жидачеві, що „коло готове“ і негайно з Жидачева прийшов дозвіл на забаву в „колі“, хоч його не заложено. Народ сміється, хто в цьому „колі“ буде працювати.

Як польська молочарня намагається підкопати „Р. М.“ в Журавні. Польська молочарня в Дашаві вислала до читальні Качковського в Ляховичах Подорожних таке довірочне письмо:

Prosimy uprzejmie o zapodanie nam, kiedy WPanowie będą dostarczać śmietanę i jak ewentualnie załatwili sprawę sporną po naszej propozycji. Równocześnie prosimy o zapodanie, jak mleczarnia Rejonowa w Żurawnie płaci za miesiąc marzec. Wiadomość tą prosilibyśmy przesłać nam przez specjalnego posłańca, któremu wypłacimy za stratę czasu 1 zł. — Z poważaniem

(Підпис нечиткий)

На жаль, деякі наші несвідомі селяни, запаморочені москвофільством, співпрацюють дійсно зі згаданою польською молочарнею в Дашаві.

КАЛУЩИНА.

Гасло „свій до свого“ в Бабині Середнім у практиці. Село Бабин Середній взагалі доволі свідоме і чисто українське, бо на приблизно 120 українських родин живе лиш один поляк-млинар. У селі іствує читальня „Просвіти“, кооператива „Воля“, кружок „Сільського Господаря“ з хліборобським вишколом молоді і секцією господинь та сметанкова збірня Р. М. в Бодцарові. На жаль — як у кожному селі — є теж у нас несвідомі люди, які не лише не розуміють значіння своїх зорганізованих товариств та організацій, але ще й шкодять їм. Таких несвідомих селян є в нас аж 15. Вони і самі носять молоко до приватної молочарні Мехля Беґверка аж до сусіднього села Кудлабівки і ще й перемовляють тих селян, які носять молоко до своєї збірні, щоб носили його до приватної молочарні. Єдиний їх арґумент — це, мовляв, більша користь в приватної молочарні, бо Мехель Беґверк виплачує за молоко споживчими товарами і дає на кредит. Ця приватна молочарня М. Беґверка іствує лише тому, що її підтримують теж деякі наші селяни ще й зі сусідних сіл, як ось з Кудлабівки. Тимчасом у нашому важкому положенні ми всі повинні обєднатись у своїх товариствах та підтримувати виключно своїх згідно з гаслом „свій до свого“.

АНТОНІЯ З КАЛИНОВИЧІВ

ДОРУНДЯКОВА

вдова по адвокаті бл. п. Михайлові Дорундякові в Борщеві, упокоїлася в Бозі дня 13. липня 1938 р. по довгій і тяжкій недузі.

Похорони відбулися в суботу 16. липня в Грабівниці Стажеській на місцевий цвинтар.

Вічна Їй Память!

Спорт.

ДИКА РЕКЛЯМА, ЧИ МОБІЛІЗАЦІЯ ПОГРОМНИЦЬКИХ НАСТРОЇВ?

Напередодні відплатних змагань за вхід до Окр. Ліґи Сян—ТШЛ, що відбудуться у Львові 24. липня ц. р., появилась у „Веку Новім“ з 20. ц. м. нотатка про метч Сян—Т. Ш. Л. у Перемишлі, в якій автор (буцімто перемиський дописувач „Веку“), оперуючи фантазією і брехнею, намагається представити сяновиків брутальними, а змаґунів ТШЛ і його кібіців як невинні, лагідні ягнята. Все це має очевидно на меті або викликати якнайбільше зацікавлення змаганнями, або просто мобілізувати погромницькі настрої згідно з крикливими заявами ТШЛ-івців, мовляв, левандівська публика „справить лазню“ дружині Сяну ще перед змаганнями. До цієї справи приложив руку „Век Нови“ і він нестиме моральну співвідповідальність за евентуальні наслідки, що могтимуть вирости у хорій психозі погромництва.

Якжеж виглядала в дійсности справа в Перемишлі?

Саме ТШЛ був тою стороною, що пустила в рух втут грубої брутальности, з метою ліквідувати індивідуально змаґунів Сяну, ослабити таким чином нашу дружину і розчистити собі поле для львівського реваншу. В такій оцінці однозгідна вся без вимку преса, що зараз на другий день (у понеділок) подала звіти зі змагань. Ствердженням тієї правди є між іншими і рішення судді п. Саварина, який був змушений викинути з грища Басса II. за копнення без мяча змаґуна Сяну Ряшівського.

Після програного метчу і повороту до Львова панове з виділу ТШЛ явилися греміяльно в понеділок 18. липня в льокалі управи львівської футбольної округи і там ширили брехні та кидали погрози в бік Сяну. Як приняли ці всі річі присутні члени Управи, ближче нам невідомо, але факт, що терен спортової маґістратури стає місцем, де відбуваються клюбові мітинґи, які ображують засади, що їхісповідує спортова маґістратура — говорить сам за себе.

Ціла справа змагань Сян—ТШЛ у Львові, прийма з вини „Веку“ і ТШЛ-івців характер наскрізь нездоровий. Гадаємо, що українські спортовці Львова доложать зусиль, щоб дружина перемиських гостей не зазнала прикрощів від тих, що хотілиб у Львові продовжувати свої брутальні практики

—o—

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ

AMERICAN BEE JOURNAL. Vol. 78 Nr. 7. July, 1938. Hamilton, Illinois, USA.

MORZE. Organ Ligi Morskiej i Kolonialnej. Rok XV, Nr. 7. Lipiec, 1938. Warszawa.

Театри.

Великий Театр:

Четвер, 21. VII. год. 8. веч. „Мусиш бути моєю“.

Пятниця, 22. VII. год. 8. веч. „Люди в білому“.

Субота, 23. VII. год. 8. веч. „Мусиш бути моєю“. (Ціни вступу по 1 зол.).

Театр Ріжнородностей:

Від понеділка 11. 7. нечинний.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича:

ВОРОХТА:
21. VII. Циганський барон.
22. VII. ?
23. VII. Шалена Льоли.
24. VII. Лісова пісня
ЖАБЄ:
25. VII. Орфей у пеклі
26. VII. Орлеян.
27. VII. Пошгода в Чехії.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

ЖАББ:
21. VII. Дай серцю волю.
23. VII. Пан Твардовський.
24. VII. Гетьман Полуботок.

ЯБЛУНИЧИН:
25. VII. Мати наймичка.
26. VII. Чесна Сузанна.
27. VII. [illegible]
28. VII. Мазепа.
29. VII. Безталанна.
30. VII. Гетьман Полуботок.

ВОРОХТА:
1. VIII. Мати наймичка.
2. VIII. Чесна Сузанна.

КІНА.

АДРІЯ: „Смерть чигає в джунглях“; „Забута симфонія“.
АПОЛЬО: „Весна над Сеною“.
АТЛЯНТИК: „Десятьох з Павяка“.
БАЛТИК: „Її оборонці“; „На хмародері“.
ВАНДА: „Люби лиш мене“; „Больцьо і Льольо“.
ГРАЖИНА: „Діти вулиці“; „Герой мимоволі“.
ЕВРОПА: „Пансіон Мімоза“.
КАСІНО: „Кадети маринарки“; „Життя здвійку“.
КОПЕРНИК: „Циганська княжна“.
МАРУСЕНЬКА: Нечинне з причини реконструкції.
МЕТРО: „Такі бувають дівчата“; „Жінка за 1000 рублів“.
МІРАЖ: „Ромео і Юлія“.
МУЗА: „Більше чим секретарка“; „Не знала любови“.
ПАЛЯС: „Шейк“ з Рамоном Новарро.
ПАКС: нечинне.
РАЙ: „Ти що світиш в Острій Брамі“ й додатки.
РІЯЛЬТО: „Панове з товариства“.
РОКСІ: Цісcі — оперетка.
СВІТ: „Я сказала неправду“ зі Смосарською; „Жінка має завжди рацію“ з Лілі Понс.
СТИЛЕВЕ: „Чорти побережжа“ і ревія „Уста й вишні“.
ТОН: „Зрадницький провал“; „Пробудись і живи!“
УТІХА: „Пісня засудженців“ і ревія.
ХИМЕРА: „Незнайомий любко“.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська)
„Суматра“.

ФОТОПЛЯСТІКОН „Світовід“ (Пасаж Гавсмана ч. 7):
„Голяндія“.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер, 21. липня 1938.

6.45 Рух., 7.00 Ран. дон., 7.15 Орх., 8.00 „Вес. добрий день“, пл., анекд., комун., 11.57 Сигн. часу, 12.03 Полудн. авд., 14.00 Легка музика з пл., 14.15 Добрі орх.-пл., 15.00 Біржа, 15.05 Госп. і суосп. вісти, 15.10 Завтр. програма, 15.15 „Мої казанці“ — пов. для дітей, 15.30 „Тайни Львова“ — пов. з 1848 р., 15.45 Госп. вістки, 16.00 Конц. солістів, 16.45 „ЦОП“ — репортаж, 17.00 Вістки з міста й пров., 18.10 Віольонч. речіт., 17.40 „Через степи“ — оповід. капітана — Г. Сенкевича, 17.55 Гальо, увага! 18.00 Перегл. видавництв, 18.10 Арії й пісні, 18.30 Театр уяви — слухowище „Поворот“, 19.00 Розр. конц., 19.45 Конкурс. авдиц. П. Р., 20.45 Вечір. дон., 20.55 Акт. гутірка, 21.00 Акт. гутір., 21.10 Розр. конц., 21.50 Спортові вістки, 22.00 Камер. конц., 22.35 Місцеві спорт. вістки, 22.40 Вес. слов.-муз. авдиц., 23.00 Ост. вістки вечір. дон. і метеор. комун.

Пятниця, 22. липня 1938.

6.45 Рух., 7.00 Ран. дон., 7.15 Ран. муз. військ. орх., 8.00 Ран. авдиц. для дітей — опов., вірші, пісні й мельод., 11.57 Сигн. часу, 12.03 Полудн. авдиц., 14.00 Легка музика з пл., 14.15 Популярна музика з пл., 14.30 Спорт. гутірка, 15.00 Біржа, 15.05 Господ. і суосп. вістки, 15.10 Завтр. програма, 15.15 Авдиція для старших дітей, 15.30 Розмова з недужими, 15.45 Господ. вістки, 16.00 Популярна музика, 16.45 ЦОП — репорт., 17.00 Вістки з міста й провінції, 17.10 Репортаж з життя й жива музика, **17.45 Найстарші українські часописи — гутірка по українськи ред. З. Пеленського,** 17.55 Гальо, увага! 18.00 Гутірка з природи і техніки, 18.10 Фортеп. твори, 18.45 Літерат. хвилини, 19.00 Польс. пісні, 19.20 Акт. гутірка, 19.30 Розр. концерт, в перерві „Згублена торбинка“ — скеч, 20.45 Вечір. дон., 20.55 Акт. гутірка, 21.00 Програм. резерва, 21.10 Слов.-муз. авдиція, Давні пісні, 21.50 Спортові вістки, 22.00 Місцеві спортові вістки, 22.05 Жив. концерт бажань з орх., 23.00 Ост. вістки вечір. дон. і метеор. комунікат.

Субота, 23. липня 1938.

6.45 Рух., 7.00 Ран. дон., 7.15 Орх. з Вильна, 8.00 Погід. ран. авдиц., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. авдиц., 14.00 Легка музика з пл., 14.15 Обід. музика, 15.05 Госп. вістки, 15.10 Завтр. програма, 15.15 Театр уяви для дітей — слухowище „Лісова королівна“, 15.45 Господ. вістки, 16.00 Розр. концерт, 16.45 ЦОП — репорт., 17.00 Вістки з міста й провінції, 17.10 З альбому співака, 17.45 Спорт. гутірка, 17.55 Гальо — спорт! 18.00 Наша програма, 18.10 Коли співав Шаляпін — репортаж із плит, 18.45 „Моцарт“, лінар. рапсод., 19.00 Клярнет. речіт., 19.20 Акт. гутірка, 19.30 Нар. мельод. з Виленщини, 20.00 Авдиція для поляків за кордоном, 20.45 Вечір. дон., 20.55 Акт. гутір., 21.00 Розмова зі слухачами дир. Петрі, 21.10 Нар. капеля, 21.40 Фрагм. плавацького метчу Польща—Фінляндія і спорт. вістки, 22.10 „Година несподіванок“, 23.10 Ост. вістки вечір. дон. метеор. комунікат.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Четвер, 21. липня 1938.

БЕРЛІН 14.15, 15.15, 18.00 Розр. муз., 17.00 Соната Бетовена, 19.00 Оперові мельодії, 20.10,21.00 Старобердін. вечір танку; БІЛГОРОД 18.00 Орхестра, 20.00 Російські пісні, романтичні й мельод., 21.00 Спів. речіт.; БУДАПЕШТ 13.30, 17.00 Циган. муз., 18.15, 19.00 Солісти, 20.05, 21.00 Орх., 21.40, 22.00, 23.10 „Ріголето“ — оп. Вердія з пл.; ВІДЕНЬ 20.10 Муз. вечір — Товариші гір“, ДОЙЧЛЯНДЗЕНДЕР 15,15, 20.45 21.00 Камер. муз., 16.00 Розр. муз., 18.00 Балт. пісні й баляди, 18.45 Соната Юона, 19.45 Весела музика, 22.30 Соната Телемана, 23.00 Розр. муз.; КОШИЦІ 18.15 Для Закарп.; МІЛЯНО 17.15 Вокаль. конц., 19.30, 20.30, 21.40, 22.00 Розр. і орган. муз., 22.10, 23.15 Танк. муз.; МІНХЕН 15.00 Дитячі пісні, 16.00 Мельод. Штравса, 19.15, 20.00 Опереткові мельодії, 21.00 Пісні й муз.; ПРАГА 16.15 Лег. муз.; 17.00 Орх., 17.40 Нар. пісні, 20.25, 21.00 „Легенда про Кітежу“ — оп. Римського-Корсакова, РАДІО ПАРІ 20.30, 21.00, 22.00, 23.00 з Віші, РИМ 17.15, 19.30, 20.30 Розр. муз., 21.00, 22.00, 23.00 „Марістеля“ — оп. Пієтрія.

Пятниця, 22. липня 1938.

БЕРЛІН 14.15, 15.00 Розр. муз., 17.00 Італійські пісні, 17.15 Форт. речіталь, 19.00 Опер. мельодії, 20.10 Летун. орх., БІЛГОРОД 18.30, 19.00 Орх., 20.00 Вечір. концерт, 21.00 Орх., 22.45, 23.00 Спів. реч., БУДАПЕШТ 13.30 Квінтет, 17.30, 18.00 Орх., 19.00, 20.00 Циган. муз., 20.35, 21.00 Спів. речіт., 21.20, 22.00 Смичк. квартет, 22.40, 23.10 Орх., ВІДЕНЬ 15.30 Нові нім. пісні, 16.00, 17.10 Пополудн. концерт, 18.00 Молодь грає й співає, 20.10 Балет. муз., ДОЙЧЛЯНДЗЕНДЕР 15.15 Дит. пісні, 19.15 Вес. муз.; 20.30 Соната Кореля; КОШИЦІ 18.00 Для Закарп.; МІЛЯНО 17.15 Форт. речіт., 19.30, 20.30, 21.00 Розр. муз., 21.30, 22.00, 23.00 Симфон. конц., МІНХЕН 16.00 Орх. і солісти, 18.20 Солісти, 19.15 Форт. речіт., 20.00 Симф. Брамса; ПРАГА 18.20 Сельсов. муз., 19.25 Орх., 20.55, 21.00 Симф. конц., РАДІО ПАРІ 18.00 Конц. амер. консерв., 20.15 Пісні, 23.00, 24.00 Нічний конц., РИМ 17.15 Солісти, 19.30, 20.30 Розр. муз., 21.00, 22.00 Оперетка Пальомбі, 23.15 Танк. муз.

Субота, 23. липня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Розр. муз., 19.00 Форт. конц., 20.30, 21.00 Оперетка В. Колла, 23.30, 23.00, 24.00 Лег. й танк. муз. БІЛГОРОД 20.00 Н. пісні, 21.00 Оперет. мельод., 22.15 Нар. пісні, 22.40, 23.00 Розр. муз., 23.10 Танк. муз., БУДАПЕШТ 17.30, 18.00 Джез. муз., 18.45, 19.00 Орх., 20.00, 21.00 „Гейша — оперет., 22.10 Циган. муз.; ВІДЕНЬ 19.00 Пісні й нар. муз., 23.00 Розр. конц., ДОЙЧЛЯНДЗЕНДЕР 18.00 Солісти, 20.10, 21. „Радість і смуток любови“ — хор і орх., 22.30 **Дует**, КОШИЦІ 18.00 Для Закарп., МІЛЯНО 17.15 Танк. муз., 19.30, 20.30 Розр. муз., 21.00, 22.00, 23.00, 24.00 „Льоенгрін“ оп. Вагнера, МІНХЕН 18.15 Розр. конц., 18.10 Солісти, 19.00 Розр. муз., 20.10, 21.00, Вес. вечір, 22.20, 23.00 Танкова муз., ПРАГА 12.45 Орх., 18.20 Військ. орх., 19.20, Сальон. кварт.; РАДІО ПАРІ 20.15 Вокаль. дуети, 21.00 Джез. муз., 21.45 Веч. конц., 22.05 Симф. муз., 23.00, 24.00 Танк. муз. РИМ 17.15 Спів. речіт., 10.30, 20.30 Розр. муз., 22.20, 23.00, 24.00 Танк. муз.

Радіокутик.

СПІЛЬНІ АНТЕНИ В ПАРИСЬКИХ ДОМАХ.

В Парижі управа міста веде будову більшости нових мешкальних домів. Нові доми виконані переважно з залізобетону. Показується, що в таких будівлях радіовий відбір без зверхньої антени є дуже тяжкий. Всеж знайшли вихід: будівельний відділ доручив інсталювати у всіх нових домах спільні зверхні антени, до яких може прилучитись кожний льокатор

ПРОПАҐАНДОВІ ВОЗИ ТА ПРОТИЗАКЛОТНІ ЕКІПИ.

Німецька радіопалата урухомила для пропаганди спеціяльні вози, які обїздили всі округи Німеччини, пропагуючи Велику Радіову Виставу, вже 15. в червні. В акції цих возів співпрацює від місяця березня ц. р. пошта, яка зі свого боку розсилає по краю самоходові протизаколотні екіпи. Радіофонічна Палата подає кожноразово пошті плян обїзду пропагандових возів, щоб узгіднити акцію обох інституцій. Протизаколотні екіпи стають дорадниками радіослухачів, які завжди мають якісь клопоти зі своїми приймачами. Ці протизаколотні екіпи з великим успіхом співділають у поширюванні радія в Німеччині.

ПЕС ПЕРЕД МІКРОФОНОМ.

Коло Бальтіморе в Америці пес урятував із води свого пана. Слава про геройського пса пішла по всій Америці. Радіостанція ВБАЛЬ у Бальтіморі запросила до свого мікрофону врятованого пана враз зі своїм рятівником-псом. Пан оповідав про те, як його рятував пес, а мудрий Бурко підчас промови свого пана весело гавкав на вид кусника цукру, поміщеного на мікрофоні. В той спосіб урятований і рятівник дали спільно інтерву бальтіморському радію.

БІРЖА.

Львів 20 липня 1938

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 90·12, 89·65, Доляри американські 5·28·00, 5·27·00 Доляри канад. 5·27·00—5·24·50. Фльорени гол. 293·04—291·30, Франки фр. 14·82—14·52. Франки швайцарські 121·90—121·10 Фунти англ. 26·20—26·04, Гульдени данц. 100·25—99·75, Корони ч. 16·30—12·00 Кордан. 117·30—116·45 Кор. норв. 132·23—131·25, Корони шв. 135·59—134·60. Ліри італ. 22·90—22·00, Марки фінлян. 11·60—11·30, Марки нім. 80·00 — 74·00, Тель Авів 26·20—25·95, Марки нім. срібні 104·00 — 98·00

Акції.

Банк Польський 126·00 Цукор. 36·00 Вугль 31·25, Ліліпоп 80·50. Можеїв 12·75, Островець 58·50, Стараховичі, 37·50 Габербуш 46·50.

Папери

4 і пів проц. внутр. 67·25, 67.00, 3 інв. 1 ем. 83·25, серія 92·25 3 поз. інв. 2 ем. ненот. серія ненот. 5. конверс. 70·75 прем. дол. 41·75 4 консол. 67·00

Тенденція неодностайна

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“

Львів, 20. липня 1938.

1 кг. масла десер. бльок. без оп. 2·75 зол.
1 кг. масла бочков. вид. з опак. 2·80 зол.
молоко . . . 15—16 сот.
яйця (копа) . . . 3·70 зол.

Тенденція слаба.

Оповістка.

На утримання вселюдних львівських шкіл „Р. Ш.“ зложив **о. Теодор Савойна,** парох у Селиськах, дмитрівського деканату 30.— зол.

Замість квітів на могилу пок. Антонії Доруцкої зложили 10.— зол. на „Рідну Школу“ **Ольга і Осип Роздольські.**

Вп. Жертводавцям складає сердечну подяку **Рада Львівського Повіт. Союзу Кружків Р. Ш.**

ПАНСІОНИ

МОРШИН-ЖИВЕЦЬ. Український пансіон „СТЕФАНІЯ“ (центр.) поручає сонячні гарні кімнати. Кухня дієтична. Ціни низькі. 1515 3—10

МЕШКАННЯ

КІМНАТА, окремий вхід, для Пана в становищі. Глубока 3, І. пов. на ліво. 1539 1—1

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

ЗДІБНА кравчиня шиє всякі суконки і білля по домах на вигідних, дешево. Лист до „Діла“ під „Працьовита“. 1547 1-1

РІЖНІ

НАЙДЕШЕВШЕ дістанете **синку,** фарби, лякери і покости в українській фірмі „РУСАЛКА“, Львів, Більчевського 1, тел. 246-34. 1497 4-4

І ЗОЛОТИЯ — переробляю жакети жіночі, мужеські, найновіші моделі. Коперника 26, подвіря. 1524 4-1

ПЕРЕЛИЦЬОВУЮ, направляю, переробляю, шию гардеробу жіночу, мужеську. **Коперника 26,** подвіря. 1525 1-1

С-ГАЗ вигублює блощиці із запорукою. Інформації: САНОС, Львів, Такевича 1, телефон 212-62. 1297 9-10

КЛІНІКА годинників **ҐУТЕРМАН** при **Сикстуській чотирнацять** справді не дає тільки 1-річну ґарантію але вони ходять роками 1105 10-10

ОГОЛОШЕННЯ.

КОНКУРС.

Шукаємо освідчених працівників на становища повітових організаторів і до ведення Повітових Народних Канцелярій. Зголошення з відповідними порученнями слати до Краєвої Народньої Канцелярії, Львів. Підвале 7, ІІІ. поверх.

Головний Секретаріят УНДО.

КОНКУРС.

Канцелярія Т-ва „Просвіта“ у Львові пошукує для Рогатинщини енергійного організатора (диригента). Посаду можна обняти з днем 15. серпня 1938. Платня після умови. Зголошення слати до Т-ва „Просвіта, Львів, Ринок ч. 10/І. 1530 3-1

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.